

ŽELEZAR

JESENICE, 10. JUNIJA 1986

ŠTEVILKA 27 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednevniki in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradak, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Manj stanovanj v tem letu

V skladu skupne porabe za leto 1986 smo predlagali izločitev iz čistega dohodka 755.464.000 din. Od tega smo predvideli za nakup 80 stanovanj v povprečni velikosti 56 m², 509.464.000 din, za individualne gradbene kredite 116.000.000 din, za namensko vezavo pri LB zaradi pridobitve stanovanjskih kreditov 70.000.000 din in za posodabljanje starejšega stanovanjskega fonda 60.000.000 din. Do planirane cene za en kvadratni meter stanovanjske površine smo prišli tako, da smo doseženo ceno stanovanj v letu 1985 valorizirali z 80 odstotki; žal je bila ta cena v letu 1984 dogovorjena na ključ in ni bila podvržena realnim inflacijskim gibanjem.

Za nakup družbenih stanovanj v letu 1986 je predvidenih 509.464.000 din; od tega bo en del zbran do zaključka leta 1986 po stopnji 2,080 % po osnovi brutto osebnega dohodka, drugi del sredstev pa je bil izločen iz čistega dohodka po zaključnem računu za leto 1985.

Stanovanja, ki so bila predvidena za nakup v letu 1985, še niso vsa gotova. Sredstva, ki smo jih združevali v letu 1985 za nakup družbenih stanovanj, smo vsa vplačali kot akonta-

cijo za nakup. Ob dograditvi teh stanovanj bo oblikovana prodajna cena za kvadratni meter stanovanjske površine in bo potrebno za dokončni poračun nakupa uporabiti sredstva,

ki so bila predvidena za nakup družbenih stanovanj iz naročila za leto 1986.

Žal se družbena stanovanjska gradnja ne izvaja v skladu z načrtom Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice in zaradi tega ne kupujemo družbenih stanovanj tako kot smo načrtovali. Niti približno ni mogoče načrtovati potrebnih finančnih sredstev, ker je cena kvadratnega metra stanovanjske površine znana šele po zaključku gradnje. Načrtovalci družbene gradnje (Dominvest) vsako leto začnejo letni plan z nedovršeno gradnjo v preteklem letu. Tako je del gradnje

(Nadaljevanje na 3. strani)

Inovacijska dejavnost v preteklem mesecu

V maju in juniju so odbori za gospodarstvo na šestih sejah obravnavali devet predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 11.449.165 din, zato je štirinajst novatorjev prejelo 365.564 din posebnih nadomestil ali 3,2 odstotka od ugotovljenih koristi.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Avtorju Janezu Rozmanu, Branketu Iskri in Alojzu Begušu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za zamenjavo zaviralnih desk na ZRM ogrođju. Prednost je v tem, ker je vzdržljivost desk iz koterna v primerjavi z lesenimi mnogo večja, zastojev pa je manj, pa tudi škaja in delci jekla se ne nabirajo na njih in na trakovih ni nezaželenih sledi, kar pozitivno vpliva na kakovost nerjavnih jekel.

Avtorju Marku Dolancu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za nadomestitev uvoženih termoelementov Fe-Ko za meritev temperature lužine na liniji SCAP in SSAP. Navedena izboljšava vpliva na znižanje stroškov vzdrževanja, povečala pa se je tudi življenjska doba termoelementa.

TOZD ŽIČARNA

Avtorju Stanetu Gorenecu je bilo odobreno posebno nadomestilo za idejni predlog montaže elevatorja ob navijalnikih patentirne proge A. S tem bi odpadlo težko fizično delo, skrajšal pa bi se tudi čas čiščenja linije.

Avtorju Francu Kanalcu je bilo odobreno posebno nadomestilo za idejni predlog usposodovitve zavrže-

nih elektromagnetnih sklopk na strojih Herborn 6 in 8. Tako bi bilo možno pregoreti del navitja zamenjati, (kar sedaj ni mogoče) ne da bi zavrgli celotno sklepko.

Avtorju Cenu Valentarju je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za vžiganje zemeljskega plina na Felind pečeh, ki so bile uvožene iz Italije. Avtor je predelal že zavržene svečke in jih usposobil za ponovno uporabo. S tem je zamenjal uvoženo

svečko z domačo, pomembno pa je tudi to, da je svečko sedaj možno razstaviti in pregoreti del zamenjati, kar pri uvoženih ni bilo mogoče.

TOZD PROFILARNA

Avtorju Francu Mežanu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo tekalnih koles na prečnem vozičku žage linije Rossi I. Z navedeno izboljšavo je avtor pripomogel k zmanjšanju zastojev na liniji Rossi I in k povečanju proizvodnje.

Avtorju Francu Mežanu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo na zakladalnih vozič-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Manjše plačilo za manj učinkovito delo!

Tudi s skupno proizvodnjo se ne moremo pohvaliti. Našli smo sicer lepo število objektivnih okoliščin, zakaj proizvodnja ni takšna, kot smo planirali. Toda dejstvo je, da so rezultati našega dela ta mesec slabši kot pred tem. Količina je približno enaka kot v maju, vendar moramo zopet povedati, da je imel junij več delovnih dni. V maju smo v Železarni izdelali 116 kg skupne proizvodnje na uro, v juniju pa samo 113 kg. Če ob tem upoštevamo še podatek, da je slabša tudi struktura izdelkov, je bila naša učinkovitost še toliko manjša. Žal tudi nismo uspeli povečati izvoza. Precej TOZD bo imelo tako manjši osebni dohodek po merilih osebne učinkovitosti (norma, premija) in skupne učinkovitosti (dnevne premije, stimulacija za rast produktivnosti, izvoza in strukture proizvodnje).

V maju je bilo opravljenega tudi nekaj dela ob prazničnih dnevih. Obratovala sta Plavž in Jeklarna, delavci storitvenih TOZD so se trudili na remontih. Obseg remontne dejavnosti je bil v juniju manjši, zato je manj nadur. Seveda pa je tudi delavec, ki so delali na praznik jasno, da v juniju ni tistih dodatkov, ki so jih prejeli v maju. Kakorkoli že, osebni dohodek bo manjši zaradi tega, ker v juniju ni praznikov in ker ni bilo potrebe po organiziranju tako velikega obsega remontov kot je to bilo v maju.

Zaradi povečanja življenjskih stroškov smo skladno z dogovorom v SOZD Slovenske železarne povečali osnove osebnega dohodka za 7 odstotkov. Kljub temu bo osebni dohodek za junij manjši od osebnega do-

hodka za maj. Ocenjujemo, da bo na ravni Železarne povprečni osebni dohodek manjši za okrog 6.000 din, tako da bo znašal okrog 110.000 din. Če bi cilj poslovanja (realizacija) izpolnjevali tako uspešno kot prejšnje mesece, bi dosegli 5 do 6.000 din višji osebni dohodek.

Če nam je bila stimulacija za doseganje skupnega cilja poslovanja pomembna motivacija za intenzivno odpremo vsaj v zadnjih dneh v mesecu, nam mora postati to merilo odselej naprej vzpodbuda za kvaliteto bolj enakomerno delo skozi ves mesec. Kot kaže, se ne gre zanašati na uspešni konec, če je začetek slab. Za popravek skromnega začetka v juniju še imamo čas.

Merila delitve, ki omogočajo primernejši osebni dohodek, imamo. V juniju smo cilje zgrešili. Naj nam bo to vzpodbuda, da bomo v bodoče bolj vztrajno in uspešno sledili (ne samo merili!) zastavljenim ciljem.

Oddelek
za nagrajevanje

Nasmešek na plačilni dan

Pri plavžu 2 (foto I. Kučina)

PREMISLEK NI NASPROTOVANJE

V prejšnji številki Železarja smo v tej rubriki objavili prispevek, ki je nastal po pogovoru z vodstvom temeljne organizacije Energetika. Žal so nekateri ta prispevek, ki je bil zastavljen bolj kot premislek o položaju energetike v novo organizirani Železarni, razumeli kot nasprotovanje reorganizaciji, čeprav je bilo večkrat poudarjeno, da energetiki reorganizaciji nikakor ne nasprotujejo. Le da pač niso sedeli križem rok in čakali, da jim bo kdo ponudil rešitev njihovih problemov, ampak so tudi sami začeli razmišljati o tem, kako bi morali biti organizirani, da bi od tega imeli korist tudi drugi železarji. Ob tem pač niso mogli spregledati nekaterih nejasnosti in nedorečenosti v predlagani novi organizaciji, saj se želijo izogniti starim napakam.

Da bi našli skupni jezik, smo ponovno sedli skupaj z energetiki in predstavnikom strokovne skupine, ki pripravlja novo organizirano Železarno in poskušali poiskati odgovore na vprašanja, ki so se izoblikovala pri prejšnjem pogovoru.

Hkrati bi radi, čeprav to pravzaprav ne zadeva današnje teme, še enkrat opozorili na to, da nova organizacija Železarne nikakor ne pomeni, da se bomo spet organizirali tako, kot smo bili organizirani pred letom 1977, saj je motiv reorganizacije predvsem boljše poslovanje, ne pa kakršnokoli vračanje na staro. Ta pristavek se nam je zdel potreben zato, ker se na sestankih samoupravnih delovnih skupin kar vrstijo vprašanja v smislu: zakaj se hočemo spet organizirati tako kot smo bili organizirani do leta 1977, če so nas takrat prepričali, da taka organizacija ni dobra?

Uredništvo

Razvoj energetike je odvisen od razvoja in potreb proizvodnih dejavnosti. Vlaganja v energetiko so bila že sedaj velikega pomena za Železarno (plinifikacija, elektroenergetsko napajanje). Iz podatkov je razvidno, da se finančna sredstva in sredstva amortizacije vračajo v te namene, zato pričakujemo da tudi v prihodnje tudi ne bo manj sredstev za potrebe energetike.

O tem, kakšni bodo novi delavski sveti in bojarni energetikov, da bi jih preglašovali delegati drugih dejavnosti, lahko rečemo, da bi lahko imele enake pomisleke tudi sedanje temeljne organizacije, ki so po številu zaposlenih manjše od drugih. Vendar gre tu bolj za to, kako dobro in strokovno so pripravljeni predlogi, o katerih odločajo delegati delavskega sveta, kot pa za številčno preglašovanje. Predlog sestave novih delavskih svetov bo pripravil Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje, zato bomo o tem še razpravljali.

V prispevku iz prejšnjega Železarja je bilo govora tudi o tem, da ima energetika kaj malo skupnega s transportom in vzdrževalci in pa o povezavi energetike z vodstvom delovne organizacije. Energetika bo povezana s poslovnimi kolegijem in poslovnim odborom prek vodje temeljne organizacije storitvenih dejavnosti (prav tako kot transport in vzdrževanje). V poslovnem kolegiu bo pet vodij temeljnih organizacij in člani poslovnega odbora.

Predvideni so tedenski sestanki poslovnega kolegijskega. Manjši poslovni kolegijski bo omogočil lažje usklajevanje dela v celotni delovni organizaciji, kot danes, ko šteje poslovni kolegijski 30 članov.

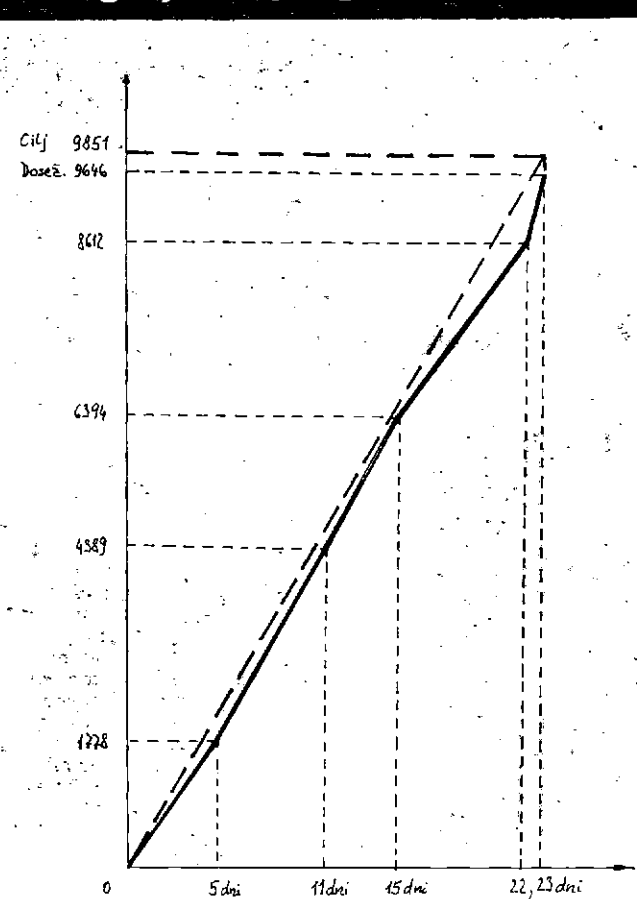
Energetika tehnološko res ni neposredno povezana s Transportom, Remontnimi delavnicami in Vzdrže-

vanjem. Je pa prav tako storitvena dejavnost za potrebe proizvodnih temeljnih organizacij. Železarna kot celota je zelo zainteresirana za to, da so te storitve za proizvodne temeljne organizacije kompletne, usklajene in povezane z čim nižjimi stroški, kar je tudi osnovni motiv združitve storitvenih dejavnosti.

Pričakovanje energetikov, da bi v okviru nove temeljne organizacije lažje prišli do potrebnih kadrov, je prav gotovo upravičeno, saj imajo vse storitvene dejavnosti podobne izobrazbene profile delavcev. Hkrati pa seveda še vedno lahko pričakujemo, da bomo morali problem pomanjkanja delavcev reševati z racionalizacijo dela.

Ob mnenju energetikov, da je področje energetike v Železarni sedaj razdrobljeno in da bi morda kazalo vključiti vanj tudi energetske gospodarstvo (vprašanje vsekakor ni novo), smo po skupnem premisleku prišli do ugotovitve, da mora energetske gospodarstvo vendarle ohraniti svojo relativno samostojnost, saj skrbi za racionalno izrabo vseh vrst virov energije v vseh dejavnostih in tudi v energetiki, kontrolira specifično porabo in določa energetske normative, raziskuje in analizira stanje na področju zmanjšanja porabe ter sodeluje pri rekonstrukcijah in pri uvajanju novih tehnologij. Zato je v okviru nove organizacije bolj smotrna povezanost energetskega gospodarstva z razvojnim sektorjem.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V juniju nismo dosegli načrtovane fakturirane realizacije. Za ciljem smo zaostali za 2,1 odstotka oziroma ga izpolnjujemo samo 97,9 odstotno. Povprečna višina stimulacije za doseganje cilja poslovanja v OD bo 3950 din na delavca (najnižja doslej). Začetek julija (tri dni) je še slabši, plan realizacije izpolnjujemo 56,1 odstotno. Pravočasne informacije torej imamo. Bomo znali tudi ustrezno ukrepati?

Oddelek za nagrajevanje

Konec razprodaj

V Sloveniji so v letih 1980 - 1985 prodali 2002 stanovanj v družbeni lastnini. Od avgusta lani do aprila letos je bilo v ljubljanskih občinah prodanih 35 takih stanovanj, v petih primorskih občinah pa kar 384 stanovanj. 7 vrst

»Razprodaja« družbenega stanovanjskega sklada se je razmahnila predvsem zaradi ugodnih pogojev, ki jih določa veljavni zakon o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini iz leta 1974. Med drugim predpisuje, da odplačilna doba ne sme biti daljša od 25 let, obrestna mera pa ne nižja od dveh odstotkov. Za plačevanje kupnine so se največkrat uporabljala sredstva iz namenskih posojil, skladov skupne porabe ter kreditna sredstva, v manjšem obsegu in le v redkih primerih pa tudi lastna sredstva kupcev.

Te nepravilnosti so narekovale pripravo predloga za izdajo zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini z osnutkom, ki ju bodo delegati slovenske skupščine obravnavali 24. julija. S to prvo obravnavo predloga za izdajo zakona naj bi ocenili sedanje stanje, hkrati pa že tudi razpravljali o nekaterih rešitvah, ki jih prinaša osnutek zakona in se opredelili do njih.

Novi zakon naj bi omogočil enakopraven položaj občanov pri nakupu stanovanj; zagotovil pa bi tudi zmanjšan obseg in vrednost sklada stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini ter namensko uporabo sredstev, pridobljenih s prodajo.

Osnutek zakona jasno določa pogoje, pod katerimi lahko prodajajo stanovanja iz stanovanjskega sklada. Prodajna vrednost mora biti izračunana na dan prodaje na podlagi enotne metodologije, ki jo predpiše republiški upravni organ, pristojen za stanovanjsko gospodarstvo ob uveljavitvi tega zakona. Metodologijo sestavljajo naslednji elementi: vrednost stavbnega zemljišča, vrednost urejanja stavbnega zemljišča s komunalnimi objekti in napravami, gradbena vrednost (vključno z obrtnimi in zaključnimi deli) in stroški zunanje ureditve. Določeno je tudi, da mora kupec celotno kupnino plačati najpozneje v 30 dneh po sklenitvi pogodbe.

Stanovanj ali stanovanjskih hiš v družbeni lastnini se ne sme prodati, če od pridobitve uporabnega dovolje-

nja ni preteklo vsaj deset let, pa tudi v primerih, ko so predvideni za rušenje, prenovo oziroma spremembo namembnosti. Denar, pridobljen s prodajo, lahko organizacije združnega dela porabijo samo za nakup in za pridobitev drugih stanovanjskih površin v sklad stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini.

Imetnik stanovanjske pravice bo lahko kupil stanovanjsko površino v družbeni lastnini neposredno s pogodbo, nenaseljena stanovanja in hiše pa se bodo prodajale na javni dražbi po določbah tega zakona, predpisov o prometu z nepremičninami in splošnih aktov družbenih pravnih oseb. Tudi izključna cena za javno dražbo se v skladu z enotno metodologijo določi s prometno vrednostjo objekta. V primeru neuspela prodaje se mora dražba ponoviti. Kupoprodajna pogodba mora biti sklenjena najkasneje v petnajstih dneh po opravljeni javni dražbi, sicer se šteje, da prodaja ni bila izvršena.

Pogoje za prodajo stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastnini določijo pravne osebe v svojih splošnih aktih. Te morajo usklajevati z določbami novega zakona v enem letu od uveljavitve zakona. Dokler pa tega ne store, smejo sredstva, name-

njena za stanovanjsko zidavo ter združena sredstva za stanovanjsko zidavo pri samoupravni stanovanjski skupnosti, uporabiti za plačilo kupnine samo, kadar kupec stanovanjske hiše ali stanovanja v družbeni lastnini nima ustrezno rešene stanovanjskega vprašanja v skladu s standardi in normativi posojilodajalca.

O prodaji stanovanjske hiše ali stanovanja v družbeni lastnini bo morala družbena pravna oseba obvestiti pristojno samoupravno stanovanjsko skupnost. Zakonitost prodaje bo nadziral javni pravobranilec po določbah zakona o prometu z nepremičninami.

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Aprila letos je z redno proizvodnjo začel novi plavž v železarni Cherepovets. To je največji plavž na 3. Začetna letna proizvodna zmogljivost je 3,5 mio ton grodlja. Drugo leto bodo povečali njegovo letno proizvodno zmogljivost na 4,5 mio ton oziroma 12.600 ton grodlja dnevno. Železovo rudo bo dobavljal nov rudnik železove rude Kostamuksha, koks pa koksarna Pechora.

obvestilo članom DIATI

Društvo DIATI namerava v septembru organizirati šestdnevno ekskurzijo v Sovjetsko zvezo. Odhod ekskurzije je predvidoma 19. septembra, povratek pa 25. septembra.

Ekskurzija naj bi obsegala ogled dveh delovnih organizacij v bližini Moskve, ki imata razvito inovacijsko dejavnost (z namenom izmenjave izkušenj na področju inovacij), tehnične muzeja ali razstave tehničnih dosežkov SZ. Poleg tega bo ekskurzija zajela še ogled Moskve ter Leningrada z vsemi turističnimi znamenitostmi.

Število udeležencev je omejeno na 45 članov. V primeru večjega števila prijaviteljev se bo oblikovala prednostna lista, ki bo upoštevala število prijavljenih inovacij, dejavnost v upravnem odboru DIATI, oz. v komisijah za inovacije v posameznih TOZD.

Cena celotne ekskurzije znaša za enega udeleženca 82.500 din. DIATI bo za vsakega udeleženca prispevala 40 % predvidenih stroškov. Preostale stroške bodo udeleženci poravnali na podlagi pisne izjave v treh mesečnih obrokih. Ob prijavi je potrebno vplačati 15.000 din. Prijave sprejemajo delavci OZIL na 32-20 do 1. avgusta, oziroma do polne zasedbe.

Podrobnejša navodila bodo še posredovana.

Upravni odbor DIATI

Vlivanje grodlja (foto: I. Kučina)

KADROVSKO GIBANJE V JUNIJU

UPOKOJENI:

Karol AŽMAN, 1923, Remontne delavnice — 36 let v ŽJ; Franc BAJT, 1932, Valjarna debele pločevine — 30 let v ŽJ; Lovro BENET, 1930, LIVARNA — 21 let v ŽJ; Gabrijel BERTONCELJ, 1924, Remontne delavnice — 38 let v ŽJ; Marjeta BOLDIZAR, 1927, Družbena prehrana — 35 let v ŽJ; Albin BOŽIČ, 1929, KSI — SVS — 32 let v ŽJ; Vinko BREČKO, 1931, Vzdrževanje — 32 let v ŽJ; Franc CERKOVNIK, 1930, Vzdrževanje — 36 let v ŽJ; Alojzija ČUFAR, 1932, Družbena prehrana — 33 let v ŽJ; Franc DOLINAR, 1929, Valjarna bluming — štekel — 37 let v ŽJ; Jožef FINZGAR, 1926, Vzdrževanje — 36 let v ŽJ; Anton GARTNER, 1924, Strojne delavnice — 40 let v ŽJ; Matevž GLUHAR, 1925, Jeklovnik — 37 let v ŽJ; Bernarda GRILC, 1932, F R S — 35 let v ŽJ; Drago GROBOVŠEK, 1921, prodajni sektor — 36 let v ŽJ; Jože HAJNRIHAR, 1926, Strojne delavnice — 29 let v ŽJ; Jože ISKRA, 1927, Remontne delavnice — 38 let v ŽJ; Franjo JANSKA, 1925, Vzdrževanje — 39 let v ŽJ; Janez KERN, 1925, S E O — 37 let v ŽJ; Peter KISIČ, 1928, Transport — 36 let v ŽJ; Kvirinus KORPIČ, 1921, KSI — SVS — 29 let v ŽJ; Ferdinand KOS, 1925, Valjarna žice — 33 let v ŽJ; Tatjana KOVACIČ, 1933, F R S — 36 let v ŽJ; Alojz KOŽELJ, 1933, Plavž — 33 let v ŽJ; Franc LOGAR, 1929, Strojne delavnice — 38 let v ŽJ; Mirko PETAC, 1923, Strojne delavnice — 40 let v ŽJ; Mirko POGAČAR, 1926, Energetika — 36 let v ŽJ; Peter PREŠEREN, 1929, F R S — 38 let v ŽJ; Ivan RASPET, 1932, Plavž — 31 let v ŽJ; Peter RAZPET, 1927, KSI — SVS — 32 let v ŽJ; Franc RAZINGER, 1931, Valjarna bluming — štekel — 32 let v ŽJ; Janez ROZMAN, 1930, Vzdrževanje — 36 let v ŽJ; Rade SIMIKIČ, 1930, Transport — 22 let v ŽJ; Zdravko SMOLEJ, 1929, prodajni sektor — 37 let v ŽJ; Nikolaj SOK, 1925, O T K — 34 let v ŽJ; Guido STRMEC, 1925, Transport — 34 let v ŽJ; Karol ŠPAN, 1930, Strojne delavnice — 24 let v ŽJ; Stanko ULČAR, 1931, O T K — 37 let v ŽJ; Janez VIDIC, 1925, F R S — 40 let v ŽJ; Rudolf VIDIC, 1927, Energetika — 34 let v ŽJ in Stefan VINER, 1925, Jeklarna — 38 let v ŽJ.

INVALIDSKO UPOKOJENA:

Bogo JUSTIN, 1943, Remontne delavnice — 20 let v ŽJ in Tatjana KOŠIR, 1938, Remontne delavnice — 31 let v ŽJ.

Manj stanovanj v tem letu

(Nadaljevanje s 1. strani)

letnega plana že plačan z akontacijami, del ob dograditvi in tretji del v posameznem letu je prava novogradnja. Zaradi naštetega je zamegljena slika v načrtovani stanovanjski gradnji. V preteklem srednjeročnem obdobju ni bilo zgrajenih po enih podatkih 265 načrtovanih stanovanj, po drugih podatkih pa 306 načrtovanih stanovanj od skupne načrtovane gradnje 849 stanovanj v letih 1981 do 1985. Do sedaj smo v Železarni Jesenice običajno odkupili 50 odstotkov ali več od skupne načrtovane družbene gradnje na Jesenicah. Z drugimi besedami: v Železarni nismo odkupili približno 150 družbenih stanovanj v preteklem srednjeročnem obdobju tudi zaradi tega, ker ni bil izpolnjen plan gradnje družbenih stanovanj. Cena za kvadratni meter stanovanjske površine je zaradi počasne gradnje hitro naraščala in tako smo za mnogo manj kupljenih stanovanj porabili vsa sredstva za planirano število stanovanj. Denar smo porabljali tudi za dokončno plačilo gradnje družbenih stanovanj, ki so bila, zaradi neizpolnjenih planov, zamaknjena v naslednja leta. Zaradi inflacijskih gibanj smo porabljali sredstva načrtovana za tekoče leto za dokončno plačilo gradnje iz prejšnjega leta. Gradbena podjetja imenujejo tak način oblikovanja cene: cena dosežena na osnovi gradbene metodologije. Da bi ujeli naša planska predvidevanja, bomo morali v prihodnjem letu načrtovati:

- sredstva za plačilo stanovanj, ki so bila naročena in planirana za odkup pred letom planiranja in
- sredstva za plačilo stanovanj v tekočem letu, kar po naših planih znaša 80 stanovanj v povprečni velikosti 56 m² ali 4.800 m² stanovanjske površine po ceni, ki bo predvidena za posamezno leto.

Predvidevamo, da bo ob koncu leta 1986 cena za kvadratni meter stanovanjske površine okoli 300.000 din in več. V letu 1986 je še posebno velika razlika med našo planirano ceno za m² in med izhodiščno ceno za

gradnjo v letu 1986, v kateri je že upoštevana 35 odstotna inflacija; ta cena je opredeljena s 30.6.1986 in znaša 224.758 din za m². Ta cena bo do konca leta naraščala z inflacijskimi gibanji v gradbeništvu. Posebej poudarjamo, da je izhodiščna cena tista, v kateri so upoštevani le gradbeni, obrtniški in instalacijski stroški. Prodajna cena pa je povišana še s stroški komunalnega urejanja in znaša, odvisno od komunalno urejenega okolja, za približno 20 do 32 odstotkov več, kot je dosežena gradbena, obrtniška in instalacijska cena za kvadratni meter stanovanjske površine.

Dominvest Jesenice nas je z dopisom številka 2-3/286-86 z dne 25.4.1986 obvestil, da bodo stanovanja, ki smo jih naročili za odkup v letu 1986, gotova v II. četrtletju 1987 in v septembru 1987. To pomeni, da v letu 1986 ne bo več kot približno 30 stanovanj, ki bi pa morala biti gotova že v letu 1985. Razlog, da ne bo več stanovanj, je tudi v tem, da smo odstopili en stolpič za časovna stanovanja delavcem, ki delajo pri gradnji nove jeklarne (23 stanovanj).

Se huje pa je dejstvo, da bi morala biti zgrajena iz sredstev investicije nove Jeklarne dva stolpiča (skupaj

54 stanovanj), pa niso niti zgrajeni temelji. Stanovanja so bila upoštevana v planu. Menimo, da ni prav, da iz investicijskih sredstev niso zgrajena stanovanja, ki so bila načrtovana. V razgovorih z odgovornimi delavci za gradnjo nove jeklarne smo izvedeli, da so investicijska sredstva, namenjena za izgradnjo nove jeklarne, predraga za stanovanjsko gradnjo.

Pri tem se nihče ne zamisli, kako drago je nezadovoljstvo delavcev zaradi nerešenih ali neustreznih rešenih stanovanjskih vprašanj. Tak način obravnave družbenega standarda je tehnokratski, ker so nam pred očmi le naprave in ne človek, ki bo z njimi delal, čeprav ga imenujemo samoupravljalca in tudi načrtovalca nove tehnologije so samoupravljalci. Vse to so razlogi, da predvidevamo v letu 1986 manjše število stanovanjskih rešitev oziroma večji izpad načrtovane družbene gradnje. Vrstni red se bo zaradi tega tudi še podaljšal, čeprav je v letu 1986 veljavni vrstni red zaključen s številko 718. Od tega je 212 delavcev, ki smo jih sprejeli na delo v zadnjih letih in sploh nimajo stanovanj.

Vodja oddelka za družbeni standard:
Božo Pančur

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Na 7. seji izvršnega odbora sindikalne organizacije, ki je bila še v maju, so obravnavali periodični obračun; odločili so se za stalno spremljanje poslovanja. Sklenili so, da je treba zmanjšati zaloge in stroške in skrbno delati z materialom. Seznanili so se z informacijo o organizacijskih spremembah v Železarni. Pravijo, da bi se njihova TOZD morala združiti vsaj z oddelkom za družbeni standard, da delo ne bi bilo tako razdrobljeno, oziroma, da ne bi prihajalo do podvajanja nalog. Pri obravnavi osnutka prednostne liste prosilcev stanovanj so ugotovili, da stanovanjski problemi nekaterih njihovih sodelavcev ostajajo nerešeni že vrsto let. Predlagali so, da bi sredstva za Trubarjev spomenik zbirali na ravni Železarnice.

Nekateri člani odbora se sestankov več ne udeležujejo in sklenili so, da se morajo ti sodelavci do naslednje seje odločiti, ali mislijo še delati v izvršnem odboru ali ne.

Na seji so zahtevali pismeni odgovor na vprašanje, zakaj njihov sodelavec ni prišel v izbor za priznanje srebrnega znaka sindikata.

Sklenili so, da bodo s prostovoljnimi akcijami (zbiranje odpadnega železa, očiščevalne akcije) zbrali dodatna sredstva za izvedbo izletov.

Razpravljali so tudi o popravilih žerjavov. Zaradi neupoštevanja terminov predlagajo, da se vzdrževanju Javornik, žerjavnemu oddelku in inspektorju za žerjave dostavi plan popravil žerjavov.

Razpravljali so o problematiki izdajanja zaščitnih sredstev (ki je zelo različno po oddelkih) in o nadurnem delu.

TOZD PLAVŽ

Na zadnji seji, 21. maja, so člani izvršnega odbora obravnavali oceno gospodarjenja v letu 1985 in v prvih mesecih letošnjega leta. Pravijo, da so vzroki za nedoseganje plana že znani in mora zaradi njih delavec temeljne organizacije delati več, v kuverti pa dobi manj. Zanima jih kdaj se bo stanje uredilo, da se bodo njihovi OD približali OD zaposlenim v TOZD Jeklarne.

TOZD VZDRŽEVANJE

Člani izvršnega odbora so 9. junija obravnavali novo organiziranost Železarnice, pregledali so delo posameznih komisij. Odločili so se, da za otroke delavcev Železarnice prispevajo 20.000 dinarjev za brezplačno letovanje z DPM. Za Trubarjev sklad so namenili 10.000 dinarjev.

TOZD ELEKTRODE

V začetku junija so se sestali člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata ter obravnavali poslovno poročilo za prvo tromesečje. Priponb niso imeli. Odločili so se, da organizirajo izlet šele po sezoni, naročili pa bodo pet izvodov »Delavske enotnosti«, vsak udeleženec tekmovanja v košarki in kegljanju na asfaltu pa prejme 500 dinarjev.

DS KO - FI

Zelo pestra, po zapisniku sodeč, je bila zadnja seja IO sindikata. V delovni skupnosti KO - FI ugotavljajo, da odhajajo delavci z višjo in visoko izobrazbo in zato primanjkuje ustrezne kadra. Vse to pa je tudi posledica nepravilnega vrednotenja. Menijo, da znanja, sposobnosti in kreativnosti nečemo niti priznati, kaj šele nagrajevati. Sprašujejo pa se, ali je tako kadrovanje in nagrajevanje pravilno glede na začetne investicije.

Razpravljali so o rezultatih gospodarjenja v njihovi delovni skupnosti. Posebna točka dnevnega reda je bilo delovanje delegacij. Ocenili so, da delegacije za SIS delujejo v redu, delegati samoupravnih organov se še udeležujejo, problemov nesklepnosti nimajo. Treba pa bo poživiti delo odbora za gospodarstvo.

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLE

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 14. DO 20. JULIJA

14. julija, Franc BRELIH, koordinator za podr.storitev, Jesenice, Kurška 3, ☎ 81-612.
15. julija, Anton KELVIŠAR, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Cesta 1 Golico 16.
16. julija, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, ☎ 81-026.
17. julija, Joža KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Hrušica 19.
18. julija, Marin GABROVŠEK, član PO, Bled, Ribenska 8/c, ☎ 78-157.
19. julija, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radviljica, La Gusova 39.
20. julija, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 8 ☎ 413.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne in sicer tak da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po Železarni, svo. pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 14. 7.	DUŠAN BAK	BERTI KRAPEŽ
TOREK - 15. 7.	ANTON KAVČIČ	JOŽE CEJ
SREDA - 16. 7.	MARKO SUŠNIK	FRANC NOVAK
ČETREK - 17. 7.	ANTON BURJA	ZDENKO CUND
PETEK - 18. 7.	IGOR LOGAR	FRANC BERNIK
SOBOTA - 19. 7.	ZVONKO MEDJA	MIROSLAV ZUPAN
NEDELJA - 20. 7.	FRANCI ZUPANČIČ	JANEZ KOVAČ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

OD 14. do 19. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta - dr. Alenka Kralj Odar in II. obratna ambulanta - dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta je zaradi letnega dopusta zdravnik zaprta; IV. obratna ambulanta - dr. Ivica Vreš.

V soboto, 19. julija, samo dopoldne: IV. obratna ambulanta - dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta - mr. stom. dr. Bela Gazafi.

Za borce: od 7. do 8. ure.
Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.

Popoldne in v soboto, 19. julija, je zobna ambulanta zaradi letnega dopusta terapevta zaprta.

DEŽURNI V VATROSTALNI

12. in 13. julija, Rudi KLUKOVIČ, Mojstrana, Kurirska pot 9, ☎ v služ 83-916.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na d. mu.

KADROVSKO GIBANJE V JUNIJU

	SKLENILI DELOVNO RAZMEJE				PREKINILI DELOVNO RAZMEJE					dejansko stanje 30.6.1986	planirano število zaposlenih v 1.1.1986	
	iz JLA	stipendisti	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepu odb. za DR	upokojeni	umrli			SKUPAJ
PLAVŽ			1	1		1	1	2		4	192	205
JEKLARNA	2		2	4	2	3	1	1		7	671	702
LITVARNA			1	1	1			1		2	81	82
VALJARNA EL.ŠT.	1		1	2	3	3		2		8	332	360
VALJARNA ŽICE	1	1	1	3			1	1		2	153	165
VALJ. DEB. PLOČ.	1		1	2		1		1		2	200	205
EL. VALJARNA BELA	3	3		6	2		2			4	272	279
EL. VALJARNA JES.					2					2	200	204
ŽIČARNA	4		4	8	2	3				5	218	240
PROFILARNA					1					1	57	63
V RATNI PODBOJI					1					1	51	50
JEKLOVLEK			1	1	2			1		3	137	144
ELEKTRODE	1	1	1	3	3					3	252	251
ŽEBLARNA	1			1							80	82
STROJ. DELAVNICE	3	1		4	7	1		5		13	289	330
REMONT. DELAVNICE	5		3	8	5	1		5		11	498	507
VZDRŽEVANJE	6	1		7	6	1	1	5		13	556	563
ENERGETIKA	2		1	3		1	1	2		4	236	247
TRANSPORT	2		7	9	2		1	3		6	364	374
DS KO-FI								6		6	296	281
DS K S I			12	12				3		3	343	346
PRI PRAVNIKI S.V. VS. ŠOLA	1			1							25	-
DS E T N	1			1				3		3	488	485
DRUŽBENA PREHRANA	1		7	8				2		2	193	190
SKUPAJ	31	11	39	81	39	15	8	43	-	105	6184	6355

Uspešno zaključili šolanje

MAJDA TUŠAR, sodelavka iz finančno-računovskega sektorja, je diplomirala na I. stopnji ekonomske fakultete in si pridobila naziv »ekonomist«.

Na CSUI je uspešno zaključil nadaljevalni program FRANC BURNIK, sodelavec iz TOZD Plavž in si pridobil naziv »obratni metalurški tehnik«.

BOGDAN LAHAJNAR, sodelavec iz TOZD Remontne delavnice, ter si pridobil naziv »obratni strojni tehnik«.

Cestitamo!

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Na seji 6. junija so bili člani izvršnega odbora seznanjeni z odgovorom oddelka za socialno in zdravstveno varstvo glede obveščanja delavcev, ki odhajajo na zdravljenje v Ptujske toplice, ČSSR in Crikvenico.

Dopisujte

ŽELEZAR

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

TOZD Plavž

Odbor za gospodarstvo v TOZD Plavž je na 13. seji, 2. julija, potrdil plan za julij v višini 6500 ton. Vzrok za tako nizek plan je remont na peči 1. Izredno slabo stanje peči 1 je bilo tudi vzrok za nizko proizvodnjo (11.369,8 ton) in visoko porabo koksa (801 kg/tono) v juniju.

Seznanil se je s sklepi 15. in 16. se-

je odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne.

Sklenil pa je tudi, da se Hamdiji Džamastagiću izplača tri mesece zapored po 1000 din nagrade za popravilo vrtnih strojev in da Djemili Čatak lahko koristi za svoje potrebe troje oken iz opuščene garderobe Vatrostalne.

TOZD Livarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Livarna je na 7. seji, 1. julija, potrdil plan za julij v višini 170 ton. Plan pa bodo po oceni odbora težko dosegli, saj je žerjav v hali jeklarne pokvarjen in zato v livni jami ne morejo izdelovati težjih odlivov. Ogroženo je tudi izdelovanje ponvic za Jeklarno 2. S proizvodnjo ponvic za Jeklarno

2 bi že morali začeti, pa jim okvara žerjava to preprečuje.

V juniju so v TOZD izdelali 186.067 tone ulitkov iz jeklotitine in barvnih kovin (plan je bil 170 ton). Opravili so tudi 322 ur nadurnega dela.

Za letošnje MDA bodo v TOZD izdelali v soglasju s sklepom odbora 10 plaket Železarka.

TOZD Valjarna bluming štekel

Odbor za gospodarstvo v TOZD valjarna bluming štekel je na 12. seji, 26. junija, potrdil operativni plan za julij. V adjustaži bluminga bodo predvidoma izdelali 14.230 ton, za štekel in za termično obdelavo pa je predvidena proizvodnja 14.100 ton. Odbor si pridržuje tudi možnost rebalansa tako postavljenega plana. Z vložkom je plan sicer pokrit, primanjkuje pa delavcev, pa tudi naročila so razdrobljena. TOZD v precejšnji meri obremenjujejo tudi zaloge, kar se pozna pri finančnem efektu poslovanja.

Odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne bodo ponovno predlagali, da se adjustaži štekel pri- zna proizvodnja pri doseženih 95 odstotkih. Vzrokov za to je več: remont

na šteklju, večkratna vgraditev kvar- to ogrođja, neuspelo valjanje, velik odpadke materiala pri direktnem valjanju.

Člani odbora so se seznanili tudi z analizo zvišanja in znižanja stroškov za maj. Pri vložku so zabeležili 461.859.988 din zvišanja zaradi nižje doseženih izplevov na blumingu in šteklju, nižje doseženih dobropisov za odpadke, zaradi obremenitve HVB in HVJ za II. a kvaliteto, nižje doseženih izplevov na liniji za pripravo travok, dvakratnega valjanja ipd. Pri predelavi pa so zabeležili za 152.338.326 din zvišanja zaradi nizke proizvodnje, delno pa tudi zaradi višjih stroškov AZ, vzdrževanja in uslug. Zaradi remonta na blumingu

so v maju opravili v TOZD tudi 6150 ur nadurnega dela.

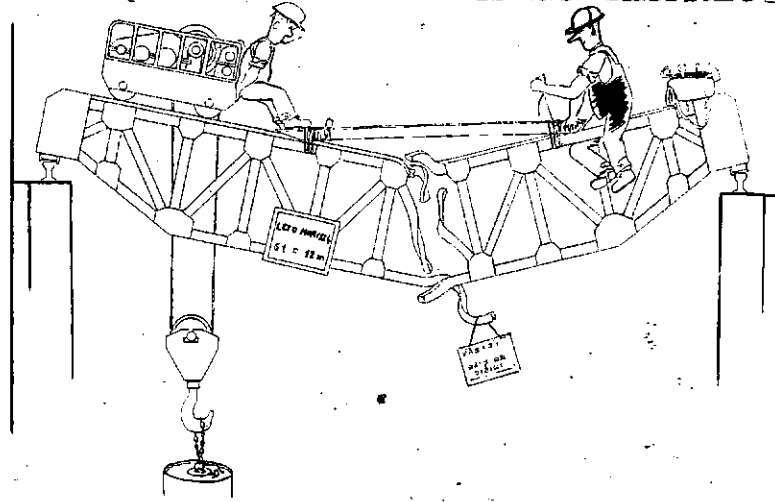
Koordinacijskemu svetu ZSMS Železarne je odbor podaril (na podlagi medobratne nakaznice) 15 kram- pov, 15 lopat, 8 grabelj in 30 rokavic. Zvezi borcev Javornik-Koroška Bela pa pet kosov štirimilimetrskih odpad- ne črne pločevine. Darku Celarcu pa je na podlagi ocene gradbenega od- delka odobril odkup odpisane pisal- ne mize.

TOZD

Družbena prehrana

Odbor za gospodarstvo v TOZD Družbena prehrana je na 1. izredni seji, 26. junija, tabornikom Odreda Jeklarjev z Jesenic podaril trodelno (za TOZD neuporabno) korito za po- mivanje posode, Ribiški družini Je- senice pa pisalno mizo, stol in omaro.

NEMOGOČE NAREDIMO MALO KASNEJE

TOZD Valjarna debele pločevine

Odbor za gospodarstvo v TOZD Valjarna debele pločevine je na 8. seji, 26. junija, potrdil operativni plan za julij, ki znaša 6000 ton, s pri- pombo, da ga bo težko uresničiti za- radi ovir pri gradnji kalilne peči in kalilne naprave ter zaradi pomanj- kanja delavcev (dopusti).

V maju so po oceni odbora v TOZD delali izredno dobro, saj so v vseh oddelkih presegli plan (na progi za 68 ton, v adjustaži za 117 ton, na od- premi pa za 76 ton). Zabeležili so tu- di premik v kvaliteti sortimenta, kar se je seveda poznalo pri finančni realizaciji (2.078.692.000 din). Tudi ocena, ki so jo napravili za 25 dni v juniju je kazala, da bodo plan izpol- nili tako v proizvodnji kot pri finan- čni realizaciji (1.736.000.000 din).

Odbor je tudi ugotovil, da sektor novogradnje enega od sklepov prejš-

nje seje še ni izpolnil. Do seje še ni bil predelan sekundarni zgornji ko- lektor na sekundarnem odbrižgu, če- prav je bil v poročilu sektorja novo- gradnje omenjen rok 15. junij.

Odbor je obravnaval tudi dopis SEO o plačilu za pogodbeno delo za prevajanje 2000 do 3000 ruskih slabov. Z dopisom se ni strinjal, saj obravnava le delavce na progi, ne pa tudi ostale, ki bi bili vključeni v to delo (žerjavovodja žerjava št. 5 in št. 7 ter vzdrževalci, ki morajo biti v času pogodbenega dela na delu). Od oddelka za nagrajevanje je zahteval, da tudi te delavce vključi v pogodbe- no delo.

Potrdil je tudi novo stimulacijo za zbiranje odpadne šlake, medenine, olj in starega železa. Nove cene se bodo obračunavale od 1. januarja letos.

V zvezi s poročilom o delu odpre- me je odbor ugotovil, da so bili v

aprilu in maju z železniškimi vagoni dobro oskrbljeni, da pa zadnje 4 dni v maju niso dobili cerad za izvoz. Na problem je opozoril špedicijo.

Ker se investicija v finalizaciji de- bele pločevine bliža h koncu, je po- zval komisijo za internotehnični pre- vzem naprav naj čimprej prične z delom.

Razpravljal je tudi o velikih zalo- gah neobrezane pločevine v OTOP.

Vzrok za zalogo je bil remont se- katorja Messer in rezanje ruskih slabov. Zaradi remonta sekatorja PSR v juliju in nadaljnjega rezanja ruskih slabov je odbor naročil pri- pravi dela, naj program valjanja pri- lagodi tako, da v OTOP ne bo prih- jalo do prevelikih zalog neobrezane pločevine.

Hokejskemu klubu je odbor za do- bitek na tomboli podaril 4 kose plo- čevine 8 x 100 x 2000 mm.

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisni- ke SDS vodstvo TOZD, priprava dela — odprema, lužilnica, priprava vložka 1, 2 in 3, valjarna 1, 2, 3 in 4, žarilnica 1, 2, 3 in 4 ter adjustaža in strojna adjustaža 1, 2 in 3. SDS vodstvo TOZD in priprava dela — odprema sta imeli kar precej pri- pomb v zvezi z novo organiziranostjo. »Kaj nam pomaga mar- keting in inženiring«, se vprašujejo, »če vemo, da bomo morali delati celoten sedanji asortiment?« Pravi, da jim »v tem pri- meru« tržne analize ne pomagajo nič. Dvomijo tudi v kadro- vski popolnitev, ki je nakazana v obrazložitvi (»vprašanje je, s katerimi delavci, če bo ŽJ obratovala v takem obsegu kot se- danja«). Bistvo problema ne vidijo v neustreznem samoupr- avnem odločanju delavcev temveč v nezaupanju. To se da razbra- ti tudi iz naslednjega vprašanja: »Kako se bomo odločali razde- ljevati sredstva za posodobitev v tako obširni temeljni organi- zaciji, kjer bo en obrat potreboval za svojo rekonstrukcijo vsa »zapoložljiva sredstva?« Skupini zato zaključujeta z mislijo, da so »vsa ta neresena vprašanja pogojevala, da se je celotna SDS odločila proti reorganizaciji Železarne Jesenice v taki obliki kot je predlagana, ker je še preveč stvari nedorečenih in nejas- nih ter da ne kažejo na izboljšanje oziroma na učinkovitejšo »ekonomsko poslovanje«. SDS lužilnica + priprava vložka 1 ugo- avlja, da so premije preizkušne. Predlagala je, naj se jih uskla- juje z višino povečevanja osnov za osebne dohodke. Opozarja- juče tudi, da se stanje garderob poslabšuje predvsem zaradi de- avcev iz drugih firm (zato naj bi imeli ločene garderobe). Zara- di kisline, prahu in maziv bi delavci v lužilnici potrebovali vsaj dve delovni obleki na leto. Ureditev odsesavanja kislinjskih »ilapov« v lužilnici bi morali predvideti v TOZD kot prednostno nvesticijo, v kabini pa bi bilo treba namestiti hlajenje ali pa »saj ventilacijo. Opozorili so tudi na problem kadrov na CBL in na slabo vzdrževanje. SDS priprava vložka + lužilnica 3 glede organiziranosti meni, da je potrebno res nekaj spremeniti, »saj ako stanje v katerem smo, ne obeta nič dobrega«. Obenem pa pravijo, da niso prepričani, da bi jim predlagana sprememba »ama po sebi prinesla kaj boljšega, če se ne bo spremenil — in o korenito — naš odnos do dela. Takole razmišljajo: »Sprau- smo se, kdo nam garantira, da bo nova organiziranost boljša. ojimmo se, da ne bomo tako kot vedno ostali na pol poti. Kdo o napravil red, tako pri delovni kot pri tehnološki disciplini, e je že sedaj, pri tolikšnem številu vodij, prihajalo do raznih odstopanj in nesoglasij?« SDS valjarna 1 je z izjemo enega de- avca glasovala proti novi organiziranosti iz naslednjih razlo- gov: »Smatramo, da bi ob združitvi temeljnih organizacij Hlad- na valjarna Bela precej izgubila na področju posodabljanja roizvodnje, saj kot »najnovejš« postrojenje v Železarni nika- tor ne bi mogla dobiti prioritete za karšnokoli posodabljanje. »SDS tudi meni, da bi se dobri rezultati TOZD izgubili med obi- lico komaj pozitivnih in negativnih rezultatov ostalih TOZD. S em SDS ne misli, da takim ni treba pomagati. Treba je storiti ako, da se naporji za izboljšanje rezultatov pri izgubaših vidi- o, ne pa skrijejo — kar bi bilo možno ob združitvi.« Pod razno prašujejo, kdaj bodo na ZRM spet delale kompletne posadke, rosijo pa tudi za popravilo luči na CTM in v brusilnici. SDS aljarna 2 pravi, da je razlaga izboljšav na področju nove orga- niziranosti »slabo razumljiva in nedorečena«. Vprašujejo se, akaj se spet vračamo na staro, če smo leta 1977 ugotovili, da edanja organizacija ni bila dobra. Zanima pa jih tudi, kam o dšla odvečna delovna sila iz administracije. Skupina prosi za dgovor, zakaj WC za lužilnico še vedno ni popravljen. Opozarja a tudi, da so na AFD samo trije brusilci, delajo pa po sistemu +1. SDS valjarna 3 opozarja na željo žerjavovodje, da bi na erjavu na liniji CTM namestili klima napravo. Tudi člane SDS valjarna 4 zanima, kdaj bodo popravili WC za valjarno ter akaj se ne nadaljuje s popravilom kopalnice. SDS žarilnica 2 ahteva, naj se popravi oziroma zamenja klimatska naprava

na žerjavu SAN. Zahteva pa tudi odgovor na vprašanje s prejš- njega sestanka: Zakaj se ne more kupiti malice za denar?« Opozarjajo, da delavcu zmanjka bonov, ko dela nadure, in da brez bona ne dobi malice. Tudi z odgovorom v zvezi z obraču- navanjem praznika (27. april), ni zadovoljna. »SDS smatra, da bi morali imeti tudi delavci, ki delajo po sistemu 4 + 1 ali 6 + 2, na ta dan prosti dan, ne pa DL, B itd.« SDS žarilnica 3 pravi, da na vprašanja, ki so jih postavili na prejšnjih sestankih, ni od- govorov. O spremembah v organiziranosti v temeljnih organi- zacij pa SDS sploh ni hotela razpravljati, ker »ni bilo odgovora na prejšnje vprašanje s sestanka dne 7. 5. 1986«. SDS žarilnica 4 izraža svoje nezadovoljstvo v zvezi s »Pregledom izvajanja sklepov prejšnje seje« takole: »SDS je zastavila javno vpraša- nje pravni službi ŽJ v zvezi s pravilnostjo pisanja (priznava- nja) odsotnosti na letošnji republiški praznik, 27. april, ki je bil na nedeljo in zato nepremakljiv. Problem je nastopil pri delav- cih, ki delajo v sistemu 4 + 1 in 6 + 2 in so imeli na ta dan redno dnino, pa so želeli biti prosti. Odgovora od pravne službe ni do- bila.« — »Odgovor v zvezi z nakupi malic, ko ti zmanjka bonov, smo dobili v Železarni z dne 19. junija. Priporoba je bila, da bi se nakup bonov lahko organiziral v vsaki kantini, in pa, da ni prav, da v primeru, če delavec kupi bone pri GEŽ, odšteje za bon 460 din, če pa ga on proda GEŽ, pa dobi zanj le 260 din.« Pod točko »razno« pa SDS opozarja na vrsto internih proble- mov. Nasprotuje na primer odločitvi, da kandidatke, ki so bile kadrovane za usposabljanje na žerjavih, delajo v proizvodnji. Pravijo, da na tak način ne bomo rešili problema pomanjkanja žerjavovodij, ki je še posebej izrazit v času dopustov, pa tudi zaradi nekaterih nepričakovanih prekinitev delovnega razmer- ja. Nadalje ugotavljajo, da rezervni deli oziroma naprave, ki jih nabavljajo, »so vedno brezhibne (omenjajo nov lakirni stroj, nova vetrila za hladilne klobuke, nov podstavek za peč) in da se zato zastoji v proizvodnji prepočasno rešujejo. V zvezi s tem izpostavljajo tudi vprašanje odgovornosti. Tudi odsesavanje plinov na sušilni peči CRNO linije, ki je bilo sicer že večkrat v popravilu, je še vedno neučinkovito. Izrazili so tudi željo, da bi potem, ko bi se delavnice preselile na novo lokacijo, dobili svoj WC. SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 vprašujeta, če se bo z novo organizacijo zmanjšala administracija v Železarni in kam se bo razporedil sedanji kader. Zanima ju tudi, če bo orga- nizacija in zasedenost delovnih mest podobna kot pred leti. Pod razno predlagajo naj bi bili učenci, ki prihajajo že več let med počitnicami delat v TOZD HVB in imajo že delovne nava- de, za počitniško delo tudi plačani, in tudi v normi, če delajo na linijah ali če adjustirajo. Skupina je kritično spregovorila tudi o disciplini in o kvaliteti dela v adjustaži v zadnjem mesecu dni. Člani SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 so imeli razli- čna mnenja o novi organiziranosti. Najbolj pogosta pripomba je bila, da smo tako organiziranost pred leti že imeli. SDS ad- justaža 3 in strojna adjustaža 3 kljub ustnim in pisnim infor- macijam, ki so jim bile na razpolago, »ne verjame v boljše re- zultate, saj smo leta 1977 ravno tako prikazovali izboljšave, leta 1980 — 81 pa že odkrivali težave in napake«. Pod razno je predlagala naj bi v TOZD HVB med poletnimi meseci dobivali čaj. Prvi rezalci na SISL liniji so predlagali, da bi tu namestili navijalec papirja in da bi delavci dobili tudi nogavice in srajce. Moti jih tudi to, da morajo na pranje obleke čakati tudi po tri mesece.

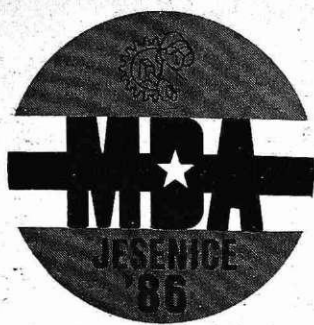
Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli za- pisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjusta- ža HVJ, skladišče vložka, žarilnica 1, 3 in 4, lužilnica, karisti in odprema. SDS vodstvo TOZD v zvezi s proizvodnjo v maju in juniju ugotavlja sledeče: »Če smo za mesec maj še lahko ko- ko zadovoljni s proizvodnjo (izvršen družbeni plan), pa to nika- kor ne velja za junij. Glavni vzrok za neizpolnjevanje plana je ogromno število zastojev na Siemagu (predvsem elektrookva- re). Mišljenje SDS je, da v kolikor se situacija ne bo bistveno izboljšala, ne bo več mogoče dosegati planske obveznosti.« Gle- de nove organiziranosti pa pravijo, da so »ostali pomisleki s prejšnjega sestanka« in da je »obenem prisotno splošno neza- upanje v vsako novost«. Na težave s Siemagom opozarja precej obširno tudi SDS hladna valjarna 1 (poleg drugih, katerih pri- pombe pa so v bistvu zajete že v tej): »SDS sprašuje, kdaj bo Siemag začel normalno obratovati? Kdo je odgovoren za vse te zastoje? Zakaj se dežurni električarji bolj ne usposobijo? Za-

kaj se nihče od izvajalcev remonta ni povezal z delavci in delo- vodji (ne pred, ne med in ne po remontu), sedaj, ko so se poka- zale težave, pa govorijo, da valjavci niso sposobni? Pred re- montom se je govorilo, da je rok 15 delovnih dni, sedaj pa so minili štirje meseci, prikrašani bodo pa najbolj delavci pri pla- čah, ki so za to najmanj krivi. Ali je vodstvo TOZD kaj ukrepa- lo glede tega?« Tudi SDS hladna valjarna 2 se boji manjših osebnih dohodkov (za kar pa niso sami krivi). Kritizirajo tudi premije, češ, da so »smešno nizke«. Na to kaže tudi primerjava, da je bila premija v maju, ko so plan dosegli, 37 din na dan in da je to »v praksi dva deci piva«. Tudi SDS hladna valjarna 3 opozarja na »probleme, ki izvirajo iz takimenovane poizkusne proizvodnje Siemaga: pregrevanje, pomanjkanje rezervnih delov in drugo — ter seveda na možnost nižjih osebnih dohod- kov (»dočim je pri vzdrževalcih obratno«, saj bodo imeli zaradi nadur višji osebni dohodek). Delavce Siemaga zanima tudi, kaj je z njihovim beneficiranim stažem. Pod razno je bilo še vedno nekaj vprašanj v zvezi s prehrano, čeprav je bilo nekaj pojasn- il danih že s posebno informacijo. Omenili so tudi, da bi bilo treba v TOZD število neproizvodnih delavcev zmanjšati. SDS adjustaža 2 reorganizacijo Železarne »zaradi boljših ekonom- skih učinkov« v celoti podpira. Prava razprava pa se je razvne- la šele pod točko razno v zvezi z osebnimi dohodki za maj (kljub doseženemu planu so bili z osebnimi dohodki na repu Železarne). »Vodstvo v odgovoru očita zastoje na Siemag val- javskem ogrođju, za katere so delavci najmanj odgovorni, pri osebnem dohodku pa najbolj prizadeti«, ugotavlja SDS. Zato zahteva pogovor s predstavniki sindikata. Člani SDS skladišče vložka so bili seznanjeni s problematiko luženja TVT v HVB. ne strinjajo pa se s terminom, ko naj bi luženje začelo potekati normalno. Opozorili so tudi na utesnjenost skladiščnih prosto- rov ter na veliko pomanjkanje lužilnih sider (ob dokajšnji zalo- gi valjane žice). SDS žarilnica 4 predlaga naj se nabavi nekaj kovinskih krožnih podstavkov za globinske peči ter uredi si- stem za odsesavanje plinov. SDS lužilnica ni bila zadovoljna z odgovorom vodstva, češ, da Siemag obratuje poizkusno. Od vodstva TOZD pričakuje in zahteva, da skupaj z vzdrževanjem (ki svoje naloge ne izpolnjuje najbolje) pospešeno odpravi na- pake, do katerih prihaja na glavnem stroju Hladne valjarne Jesenice. Meni namreč, da se bo z normalnim obratovanjem (brez zastojev) dvignila tudi delovna in tehnološka disciplina v TOZD. V zvezi z organizacijskimi spremembami v Železarni pa misli naslednje: »SDS je imela pomisleke že na prejšnjem sestanku in teh še ni izgubila. Sprašuje, ali je smotno iti v re- ferendum, če nekateri TOZD že sedaj odklanjajo takšno orga- niziranost. Postavlja se vprašanje, kdo bo odgovarjal, če refe- rendum ne bo uspel? Ali bodo zopet za vse krivi delavci (kot pri razvidu del in nalog), ali bodo že kdaj začeli odgovarjati ljudje, ki take stvari pripravijo? SDS vprašuje pripravljalce nove organiziranosti, kakšne so slabe strani nove organiziranosti? Ali bomo čez pet ali deset let zopet spremenjali, ker nam pač »no- va« organiziranost ne bo po volji? Mnenje SDS je, da naj se z novo organiziranostjo ne zaletimo z glavo skozi zid, ker nima- mo niti občinske podpore, in naj se vse še dobro premisli.« V zvezi z vprašanjem glede luženja na Beli je SDS dobila odgo- vor, s katerim pa, kot pravi, ne more biti zadovoljna. Na Beli se namreč ne bo lužilo še najmanj dve leti. Z odgovorom »SDS ne more biti zadovoljna, saj so bile objave poslovnega odbora, od sestanka z DPO in DS HVJ »v roku enega meseca«, čisto drugačne in se SDS sprašuje, če poslovodni odbor samo obljub- lja, obljub pa ne izpolni!« S takim načinom dela se, kot pravi- jo, izgubila zaupanje v vodstvo in njegovo delo. Razpravljala je tudi o premijah in se odločila, da v bodoče, če bo stimulacijska premija še tako nizka — v maju je za celo lužilnico znašala 8310 din — vso premijo pokloni oddelku za študij dela in časa ter nagrajevanje (»v upanju, da se bo kdo spomnil in izračunal pravilno stimulacijo za opravljeno delo«). SDS karisti se spra- šuje, če bo z novo organiziranostjo in združevanjem TOZD kaj bolje, »kajti to smo pred leti že imeli«. Pod razno pa zahteva odgovor, kdaj bosta popravljena vilčarja Esslinge. Vilčarja namreč že dve leti stojita neuporabna, za njuno popravilo pa nihče noče prevzeti odgovornosti.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MDA Jesenice '86

Program družabnih aktivnosti

Družabne aktivnosti na akciji smo organizirali, da bi zadovoljili želje brigadirjev, hkrati pa popestrili kulturno in zabavno življenje na Jesenicah. Zato vabimo vse na ples, predstave in brigadirske večere, ki bodo na športnem igrišču za osnovno šolo Prežihov Voranc.

Program družabnih aktivnosti od 10. do 17. julija:

- četrtak, 10. julija, od 20. do 22. ure: ples — igra skupina »JUTRO 86«,
- sobota, 12. julija, ob 20. uri: predstava folklorne skupine iz Bosanske Gradiške,
- ponedeljek, 14. julija, od 20. do 22. ure: brigadirski večer,
- torek, 15. julija, ob 20. uri: okrogla miza: jeseniška občina,
- sreda, 16. julija, od 20. do 22. ure: ples s skupino »PALMA«,
- četrtak, 17. julija, ob 20. uri: predavanje »Triglavski narodni park« z diapozitivni.

drugi, ugotavljamo, da je bila mladinska organizacija v tem šolskem letu uspešna. Istočasno pa moramo poudariti, da je veliko dijakov v našem centru premalo zainteresiranih za družbenopolitične aktivnosti in da uspehe, ki jih na tem področju dosegamo, lahko pripisujemo le nekaterim posameznikom, ki se vključujejo v te dejavnosti.

Irina Vauhnik

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

ZAHTEVAJO MALO, DAJEJO VELIKO

c) v dermatologiji za zdravljenje kožnih obolenj. Odlično zdravijo ekceme, vnetja živčnih končičev in kože (nevrodermatoze), kožne infekcije, herpes zoster, herpes simpleks (ranice na ustnicah in okrog njih), včasih pa tudi za zdravljenje trdovratne kožne bolezni (psoriasis vulgaris).

d) pri zdravljenju želodčnih obolenj. Čire na želodcu in dvanajsterniku so uspešno zdravili z raztopino propolisa v alkoholu.

e) pri zdravljenju dihalnih poti v obliki raztopine za inhaliranje, drugod v svetu pa imajo propolis v obliki razpršila,

f) pri zdravljenju vnetja moške spolne žleze,

g) pri zdravljenju obolelih sečnih poti in vnetju ledvic.

Čebelji strup (apitoksin) je brezbarvna snov ostrega vonja. Čebela izloči strup tedaj, ko je sama v nevarnosti. Čebelji strup je po delovanju podoben nekaterim kačjim strupom (kober, klopotač). Odrasel človek umre, če prejme petsto pikov naenkrat. Nekateri ljudje čutijo ob piku kratkotrajno bolečino, ki izgine čez deset sekund — ti ljudje so neobčutljivi na čebelji strup. Pri drugih nastane v organizmu zaradi apitoksina hiter alergijski odziv. Človek oslabi, stiska ga v prsih, otečje mu mandlji, jezik in nebo pa tudi sluznica v ustih in dihalne poti. Dogaja se, da nastopi dušenje ali pa se izlije kri v notranje organe. Ljudje, ki so alergični (preobčutljivi) na čebelji strup, bi morali v dvajsetih minutah v bolnico ali ambulanto, da bi prejeli antihistaminik oziroma zdravilo proti šoku. V nasprotnem primeru umrejo. Najnevarnejše je, če piči čebela (ali osa) človeka v oko, žrelo, jezik ali nebo. Strup deluje istočasno na več fizioloških sistemov: na srce in krvni obtok, povzroča aritmijo in podkožno krvavitev, na dihalne organe, na živčni sistem — človek se zmede in izgubi zavest.

Čebelji strup služi tudi kot zdravilo, to je tako imenovana apiterapija ali apitoksiterapija. Danes vemo, da čebelji strup zmanjšuje in odpravlja bolečino, znižuje visok krvni pritisk, zmanjšuje količino holesterola, izboljšuje splošni tonus organizma in povečuje obrambno moč organizma. Apitoksin uporabljamo kot neposreden čebelji pik, podkožno injekcijo (sterilna raztopina), mazilo, s katerim premažemo obolelo mesto in mikroinjekcije. Najpogostejša uporaba apitoksina v zdravilstvu pri kroničnem vnetju sklepov, pri motnjah v delovanju hrbtenice (spondilitis), pri vnetju živčnih vlaken in ovojnice, pri vnetju živčnih korenov (radikulitov), pri kroničnem vnetju ven (tromboflebit), pri ranah, ki se težko zacelijo, pri bronhialni astmi, proti visokemu pritisku, pri obolenju ščitne žleze (tireotoksikoze) in pri težavah v klimakteriju. Pred sistematičnim zdravljenjem z apitoksinom zdravnik opravi najmanj dva biološka testa z namenom preprečitve morebitnega alergijskega odziva organizma.

Čebelarje pridelke uporabljamo tako v miru kot v vojni. V vojni še toliko bolj, ker bo takrat zmanjkalo rednih zdravil.

Mladinska dejavnost na CSUI

Zadnje zvonjenje šolskega zvonca v tem šolskem letu je že zdavnaj potihnilo, pa vendar se še mnogi dijaki spominjamo lepih in nekoliko manj lepih trenutkov letošnjega šolanja, s tem pa se seveda spominjamo tudi naših aktivnosti v okviru mladinske organizacije na šoli.

Mladinska organizacija je bila v tem šolskem letu pobudnik sodelovanja med posameznimi organizacijami ZSMS srednjih šol Gorenjske. Imeli smo skupne posvete o problematiki, ki je bila osnovna nit posveta vseh srednješolcev v Slovenji Gradcu in kasneje tudi na mladinskem kongresu v Krškem.

Prva okrogla miza srednješolcev z Gorenjske je bila na CSUI, kjer so se pogovarjali o problematiki srednjega usmerjenega izobraževanja, štipendiranju, zaposlovanju, o problematiki proizvodne prakse, pogovarjali pa smo se tudi o gradnji nove Jeklarne in o splošni perspektivi jeseniške občine. Pri tej okrogli mizi so sodelovali predstavniki Železarne, predstavniki zavoda za zaposlovanje in predstavnica republiške konference ZSMS. Pri tej okrogli mizi ni prišlo do konkretnih zaključkov, ker so bili prisotni dijaki različnih srednjih šol z različnimi problemi. Druga okrogla miza je bila v Škofji Loki, nato pa še v Kranju na tekstilni in trgovski šoli. Pri vseh teh okroglih mizah je bila osnovna problematika srednje usmerjenega izobraževanja in perspektiva mladih, ki so vključeni v ta program.

Na začetku šolskega leta smo mladinske ure posvetili dejavnosti mladinske organizacije in šolske skupnosti v našem centru. Na teh urah smo učence seznanili predvsem s programom in delovanjem ZSMS in šolske skupnosti.

Organizirali smo tudi kviz na temo: OZN, razvoj samoupravljanja ter JLA, na katerem so sodelovali pripadniki JLA, dijaki srednjih šol kranjske regije, predstavniki Železarne in naši učenci.

Na pobudo ZSMS in šolske skupnosti mo v centru organizirali osem mladinskih plesov, za katere so bili zadolženi tretji letniki. Nekaj plesov je uspelo brez problema, ker pa se je na drugih plesih pojavil nered, so bili ukinjeni.

Na srečanje mladinskih raziskovalcev smo prijaviili iz našega centra tri naloge: — stanje iglavcev v Jeseniški občini, — socialni status učencev na CSUI, — koordinacija ali sistem spojin z obdelavo računalnika.

V mesecu mladosti se nismo udeležili pohoda na Pristavo, namesto tega pa smo v mesecu mladosti izvedli 12 delovnih akcij, na katerih je sodelovalo 567 učencev, ki so skupaj opravili 2200 ur:

— očistili so okolico Valjarne Bela,

— pet akcij je potekalo za očiščenje pašnikov in sicer dve v Završnici, dve na Homu pri Gorjah in ena na Belem polju pri Hrušici.

— 25 mladincev je pripravilo drva za košo na Golici,

— 35 mladincev je očistilo okolico doma na Pristavi in uredilo Kurirsko smuk progo,

— 30 mladincev je uredilo prireditveni prostor za osrednjo proslavo ob dnevu mladosti v športnem parku Podmežaklo.

Poleg teh akcij so mladinci očistili tudi okolico bivše Gimnazije in bivšega ŽIC-a pa tudi okoli doma učencev.

Predsednica ZSMS na šoli Andreja Detiček, ki je tudi napisala poročilo o dejavnosti organizacije, kot tudi

Nagradni izlet

Pri likovnem pouku sem izvedel, da je razpisani natečaj »100 let letalstva«. Letalstvo me zanima, pa sem se lotil izdelovanja Rusjanovega letala EDA V. Povečal sem načrt iz knjige Letalstvo in Slovenici in iz balze in japonskega papirja izdelal celotno letalo. Poslali smo ga na Zvezo letalskih organizacij in čez nekaj tednov sem dobil obvestilo, da sem nagrajenec tečaja.

V sredo se nas je nekaj čez šestdeset učencev iz vse Slovenije (med njimi tudi dve Jeseničanki) zbralo na Brniku. Petnajst minut čez sedem smo odleteli v Pulj. Potovanje je bilo kratko in kmalu smo pristali na puljskem letališču, kjer sta nas že čakala dva vojaška avtobusa, da nas odpeljeta na letališče JLA. Na letališču so nas povabili v učilnico, kjer smo si ogledali zanimive filme o šolanju pilotov. Predstavil se nam je tudi naš gostitelj, ki je bil sicer polkovnik na letališču v Pulju. Ogledali smo si še simulatorje letenja za sovjetsko letalo MIG in za letalo GALEB. Tamkajšni pilot pa nam je povedal, da je nadzvočno letalo MIG najboljši v svoji vrsti. Videli smo tudi ostanke starega helikopterja, kasneje sem izvedel, da se je zrušilo

nekje v Jadranskem morju. Ko smo si ogledali letališča, so nas peljali na ogled Pulja. Najzanimivejši je bil seveda amfiteater, ki so ga zgradili Rimljani. Imeli smo precej časa in lotili smo se pisanja razglednic. Problem je bil v tem, da v celem Pulju nismo našli poštnega nabiralnika. Pozneje smo problem rešili, saj je naš gostitelj dobro poznal mesto. Bilo je že nekaj čez poldne, ko so nas odpeljali nazaj na letališče, kjer smo dobili kosilo. Vsi smo si želeli samo še morja in potovanja na Brionce. Polkovnik se je poslovil od nas in odšli smo do Fažane in z ladjo na Brionce. Tam smo si ogledali živalski vrt in safari park, kjer je bilo veliko srnjadi, videli pa smo tudi zebre, kamele, slone pa tudi medvedov in tigrov ni manjkalo. V muzeju smo videli tudi slike tovariša Tita in izdelke domačinov. Čez nekaj časa smo se vrnili v Fažano in se z avtobusom odpeljali nazaj na letališče.

Naš izlet se je počasi iztekel, čakal nas je samo še polet domov in z novimi prijatelji smo proslavili lepo doživetje — nagradni izlet Ljubljana — Pula — Brioni.

Nikolas B. Čeh

Pri plavžu 2 (foto I. Kučina)

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

18

Zlaha je ugotavljal, kaj povzroča anemijo — krvavenje, trakuja, rak, sifilis, malarija ali nosečnost. Preden je dosegel tako stopnjo znanja, so pretekla leta. V obdobju 1914 do 1917 je operativno odstranil vranico devetnajstim bolnikom obolenim za anemijo. Prav pri slabokrvnosti se pogosto pojavljajo začasna izboljšanja. Bolnikom se je kri zgostila za dobo devetih do dvanajstih mesecev. Minot je stalno opazoval kri operiranih bolnikov. Oprezal je za retikulociti. Toda kar naenkrat so zginili. Žal ima človek samo eno vranico. Nazadnje se je vsem stanje poslabšalo in vsi so umrli. To je bil črni dan za Minota. Drugič je poskusil s transfuzijo, toda tudi ta ni prinesla rešitve. Tudi transfuzija ni vzpodbudila kostnega mozga k tvorbi nove zdrave krvi. Minot se je dobro zavedal, da obstaja kópica bolezni, za

katere je malo upanja, da bi odkrili ustrezna zdravila. Ta misel mu je bila strašna, kot bi bil on sam kriv za obstoj takih bolezni. Delal je kot znanstvenik in ne kot čarovnik. Nihče ni vedel bolje kakor Minot, da je anemija najbolj neizprosna bolezen.

Ni bil mazač, nikdar ni obljubljal ozdravitve, toda trpel je, ko so ljudje umirali. Postal je profesor na univerzi Harvard ter prevzel oddelek za levkemijo. Poleg tega je bil izvedenec za vsa krvna obolenja v splošni bolnici. Ob tej vsestranski zaposlenosti ni zanemarjal svoje zasebne prakse. Še vedno se je ubadal z vprašanjem, zakaj kostni mozeg ne tvori zdrave krvi. Toda leto 1921 je bilo usodno za Minota. Kar naenkrat je opazil na sebi posebne znake utrujenosti in precej je izgubil na teži. Odšel je v laboratorij in se preiskal. Tako

je stal nekega večera z epruveto v roki pred modrikastim plamenom Bunsenovega gorilnika in opazoval vreli urin, kjer se je modrina modre galice spreminjala v zeleno, rumeno in nazadnje v usodno rdečo barvo. Preskus na sladkor je bil nedvomno pozitiven. Minot je bil star šele štiriinšestdeset let. Če ima kdo pri teh letih omenjeno bolezen, je to strašno. Podvrgel se je stradalni terapiji. Strašno je shujšal. Tedaj je dr. Banting odkril insulin in Minot rešil življenje. Vrnil se je zdrav in prožen kot nekdanj na univerzo in ponovno prevzemal bolnike v svoji zasebni praksi. Redno si je vbrizgaval insulin in se počutil izredno dobro. Insulin je napravil iz Minota novega človeka, ki se je oprijel dela z novim poletom. Minot se je pri anemično obolelih odločil za jetrno dieto. Predpisal jim je vsak dan 125 gramov jeter, dovolj sveže zelenjave in nemastno meso. Po letu dni so bolniki živeli, se počutili bolje in bili aktivni. Ta jetrna terapija je trajala celo leto. Pozimi leta 1925 so bili vsi še živi, kljub temu, da bi marsikdo moral že umreti. Pred pričetkom terapije se je bolnikom že zmanjšalo število rdečih krvničk na pol milijona v enem mililitru krvi. Zdrav človek jih ima pet milijonov. Toda po letu dni terapije se je dvignilo število rdečih krvničk v

krvi obolelih na dva milijona osemsto tisoč, tri milijone dvesto tisoč, tri milijone osemsto tisoč in celo na štiri milijone v mililitru krvi. Vsi so se počutili mnogo bolje, saj so jedli jetra vsak dan. Terapijo z desetimi bolniki je podaljšal Minot še v leto 1926, obenem pa povečal dnevni obrok jeter na 250 gramov. Konec leta 1926 je prišlo Minotovo odkritje na dan. Na zborovanju ameriških zdravnikov je objavil svoje študije zdravljenja s posebno dieto. S tem je dal svojemu odkritju, ki je bilo sprva zgolj izkustveno, še teoretično osnovo. Minot je v praksi seštevval retikulocite, ki so se tvorili v kostnem mozgu in prehajali v kri. In odkril je matematično natančna razmerja. Čim manj rdečih krvničk je imela kri obolelega, tem večje število retikulocitov je bilo že po petih dneh jetrne diete. To je bilo merilo za meritev učinka življenja ohranjajočih sredstev. Minotova prekušnja z retikulociti je olajšala iskanje nadomestkov za jetra.

Pričeli so z industrijsko izdelavo jetrnih ekstraktov, ki so bili lažje užiti kot jetra. Jetera so se sčasoma bolnikom uprla. S fermentacijo in sintezo so pridobili preparat ventrikulin.

ŽELEZAR

Zahteva hišnih svetov za ukrepanje za varstvo okolja brez potrebnega odmeva

»Delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela, družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti imajo pravico in dolžnost zagotavljati pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja, z namenom, da zagotovijo pogoje za delo, stanovanje, počitek, kulturo in rekreacijo, kakor tudi da preprečujejo zdravju škodljive posledice, ki nastajajo v proizvodnji, porabi in prometu.« (Ustava SRS)

Ker posamična prizadevanja prebivalcev, da bi pred mladimi uničevalci ohranili zelene površine in mla- lo drevje med stolpnici na Plavžu niso zalegla, so se hišni sveti treh najstarejših stolpnic na Plavžu na Titovi cesti 85, 87 in 89 pisno obrnili na krajevno skupnost Cirila Tavčarja z zahtevo, da prek hišnih svetov opozori stanovalce oziroma starše na pomen zelenih površin in škodljive posledice njihovega brezvestnega uničevanja. Hkrati so pismo poslali v vednost tudi Skupščini občine Jesenice in vodstvu osnovne šole Tone Čufar iz katere tudi izhaja peščica uničevalcev. Šola je verjetno reagirala, ker je bilo vsaj nekaj dni zatišje, pa tudi število uničevalcev se je manjšalo, potem pa se je nadaljevalo po starem. Vedno več je uničene trave pa tudi sicer skoraj ne mine dan, da ne bi bila odlomljena veja mladega drevja. Krajevna skupnost pa doslej ni reagirala, čeprav ima v smislu citiranega člena naše ustave in ustreznega občinskega odloka pravico in dolžnost povabiti predstavnik hišnih svetov na pogovor, kako bi tudi v praksi uresničevali citirana določila ustave.

Hišni sveti v svojem pismu navajajo, da so prebivalci tega območja morali čakati kar dvajset let, da je bilo urejeno okolje z zazelenitvijo površin in zasaditvijo drevja, pri čemer so tudi oni pomagali s prostovoljnimi deli. S tem se je bistveno izboljšalo njihovo bivalno okolje, z novimi zelenimi površinami in drevjem, navajajo v pismu, pa se je povečal tudi vir kisika, ki je potreben za naše življenje in ki ga vedno več absorbira industrija oziroma energetika, kolone avtomobilov in drugi porabniki, povečala pa se je tudi protihrupna in protiprašna zavesa. Zato je in bi moral biti skupni interes vseh prebivalcev, da varujejo in ohranjajo zelene površine in mlado drevje, ne samo zaradi lepšega okolja, temveč predvsem zaradi kisika, ki nam je za življenje še kako potreben.

V pismu opozarjajo, da se na območju med Titovo in Tavčarjevo cesto (pa tudi drugje), neusiljeno uničujejo zelene površine in drevje, kar v glavnem počno šoloobvezni otroci od prvega do osmega razreda. Plezajo po mladem drevju, lomijo veje, poruvali so oporne količke in majojo mlado drevje, enega so v protest pro-

ti »prepovedi« celo olupili v višini skoraj dveh metrov. Zelene površine so množična nogometna igrišča, ki se selijo iz za nekaj let uničene zelene površine na nove zelene površine. Z branjem žoge klestijo z drevja veje pa tudi okenska stekla so v nevarnosti. Večkrat pa otroci tudi sebe postavljajo v nevarnost, ko jim žoga uide na prometno Tavčarjevo cesto. Največ udeležencev tega uničevanja je iz bližnjih novejših stolpnic na Tavčarjevi cesti, še zlasti s Tavčarjeve 10.

Hišni sveti v pismu poudarjajo, da opozorila stanovalcev naj tega ne počno, največkrat ne zaležejo. Nekatere otroci se na opozorila zelo poredno in celo žaljivo obnašajo, ne ozirajo se na starost občana, ki jih je opozoril. S prepovedjo prav gotovo ne bo dosežen namen, zato bi morali mnogo več narediti starši in šola in otrokom neprestano dopovedovati o pomenu zelenih površin in škodljivih posledicah njihovega uničevanja. Še zlasti, ker se tudi na našem območju pojavljata umiranje gozdov in nekatera neuravnovesja v naravi. Pa tudi to, da so nekateri stanovalci »zoprni« zato, ker bi radi ohranili naše okolje še zlasti za mlado generacijo in generacije ki prihajajo. Pri tem bi se morali ozreti tudi nekoliko po svetu, kjer se v industrijskih središčih in večjih naseljih bijejo za sleherno zeleno bilko in kjer so kazni za uničevalce zelenih površin neizmerno visoke.

Hišni sveti vedo, da otrokom manjka igralnih površin in zato v pismu krajevni skupnosti tudi predlagajo, da da pobudo, da se oba peskovnika za najstarejšimi tremi stolpnici na Plavžu, ki nista v rabi, s pomočjo stanovalcev in po načrtu preuredita v igrišče za mali nogomet, odbojko in košarko z ustrežno zaščito. Seveda pa bi mladi morali tudi več uporabljati igrišča ob osnovni šoli Tone Čufar, ki jih včasih preveč »okupirajo« delavci bližnjega samskega doma.

V pismu tudi navajajo, da bi hišne svete morali opomniti tudi, naj svoje širinožne prijatelje vozijo na sprehod in opravljanje potrebe iz naselij, ne pa na zelene površine med stanovanjskimi objekti, kjer se igrajo majhni otroci.

Ceprav so vsi dostopi do stanovanjskih objektov asfaltirani, nek-

teri mladi pa tudi starejši najraje obirajo bližnjice prek zelenih površin, po njih pa nekateri celo kolesarijo. Seveda vse to moti prebivalce, ki se zavedajo pomena zelenih površin in ki jim oko rado počije na zelenju. Pri vsem tem gre za vprašanje kulture in za vzgojno učinkovitost družine in šole, več pa bi k temu morali prispevati tudi pionirska in mladinska organizacija, še zlasti glede na zahteve zadnjega kongresa slovenske mladine. Pri vsem tem pa ne bi smeli pozabiti, da imamo v občini tudi ustezen odlok, ki bi ga morali spoštovati in tu pa tam tudi ukrepati, še zlasti, kadar gre za namerno uničevanje zelenih površin in drevja. Vse to je naš skupni interes in zato hišni sveti upravičeno pričakujejo, da se bo v njihova prizadevanja za ohranitev zelenih površin vključila tudi krajevna skupnost in drugi dejavniki.

Panoramā (foto I. Kučina)

STANETU V SLOVO

V petek, 4. julija, na praznik Dneva borca je nenadoma preminil Staneta Krmelj, dolgoletni družbenopolitični delavec. Staneta Krmelj je bil še posebej znan kot organizator in večletni predsednik Strelske družine Triglav na Javorniku. Rojen je bil leta 1927 na Gornji Dobravi nad Škofjo Loko, v Železarni Jesenice pa je dobil zaposlitev kot kovač — monter leta 1948. V marcu leta 1971 je bil invalidsko upokojen, kljub temu pa je bil v okviru možnosti in zdravstvenega stanja še vedno aktiven na različnih področjih gospodarske in družbene dejavnosti. Več let je bil predsednik komisije za gospodarska in komunalna vprašanja v krajevni skupnosti Javornik - Koroška Bela, v sedanjem mandatnem obdobju pa tudi delegat v skupščini delegatov krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela. Aktivno je sodeloval tudi v

upravnem odboru Louske družine Jesenice in bil pred kratkim med organizatorji zanimive lov-ske razstave na Javorniku.

Z njegovo smrtjo je nastala velika vrzel v strelski družini Triglav, kjer je kljub slabemu zdravju opravljal funkcijo predsednika in se zavedal za pridobivanje mladih v vrste strelske družine ter za organizacijo številnih tekmovanj, bodisi na ravni strelske družine, medobčinskih in občinskih ter republiških tekmovanj za zlato puščico. Pred nekaj leti je bil med najbolj prizadevnimi člani Strelske družine za ureditev sodobnega strelišča v zgornjih prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernika na Javorniku. Takrat je sodeloval kot organizator, pa tudi s fizičnim delom. Glede na to, da je bil aktiven na različnih področjih gospodarske in družbene dejavnosti je bil dober poznavalec razmer, ne le v strelski družini ter lovski družini pač pa je bil tudi zelo dobro seznanjen s problematiko gospodarskih in komunalnih vprašanj v krajevni skupnosti.

Z različnimi nasveti, pobudami in bogatimi izkušnjami je pomagal povsod, kjer je bilo treba, zato bo izguba toliko večja, še posebej pa jo bodo težko nadomestili v strelski družini na Javorniku.

Staneta Krmelja bodo v trajnem spominu ohranili mnogi prijatelji in znanci, še posebej pa v strelski družini, na osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOB in pa v številnih TOZD v Železarni in drugih organizacijah združenega dela, prek katerih je organiziral rekreacijska tekmovanja v strelskem športu v novem strelišču v delavskem domu Julke in Albina Pibernika.

Še o skladu skupne porabe

Predstavljamo še ostale odgovore na vprašanja in pripombe samoupravnih delovnih skupin o skladu skupne porabe, ki so bila na delavskih svetih že usklajevana, a menimo, da je potrebno spregovoriti še kako besedo. Na ostala vprašanja smo odgovorili v Železarni z dne 27. marca na 7. strani.

1. Regres naj dobijo samo zaposleni delavci (2 SDS)

Ze v preteklih letih se je pogosto pojavljala taka zahteva. V jeseni 1985 smo dali v razpravo več varian-tnih predlogov o delitvi regresa. Na šestankih SDS so se delavci z osebnim izjavljanjem izrekli, da naj ostane višina in izplačilo regresa tako kot do sedaj, kar pomeni, da ga prejmejo zaposleni delavci, nezaposleni družinski člani, otroci nad 10 let in otroci pod 10 let starosti.

2. Regres bi morali deliti diferencirano: manjši osebni dohodki večji regres (1 SDS)

Tak predlog je bil v samoupravnem sporazumu, ki je bil na dveh referendurnih odklonjen.

3. Razlike v višini regresa za družinske člane in otroke do 10 let so premajhne (1 SDS)

Pred leti je bila v Železarni sprejeta odločitev, da vsako leto dobijo regres poleg zaposlenih še: nezaposleni svojci in otroci nad 10 let (približno 30 % regresa zaposlenih) in otroci do 10 let (približno 25 % regresa zaposlenih). Lahko se odločimo drugače in to opredelimo v naših internih aktih. Pri oblikovanju višine sredstev za delitev regresa pa moramo upoštevati določila veljavnega

panožnega sporazuma. Še pred predlogom za delitev pa je to vprašanje usklajevano v komisiji za družbeni standard pri IO KOS SOZD Slovenske železarne. Lahko bi delitev opredelili tudi drugače, vendar bi se morali predhodno sporazumeti, kateri kategoriji naj odvezujemo del regresa, da ga bomo drugi lahko zvišali.

4. Regres naj bo izplačan vsem enako (2 SDS)

Odgovor smo dali pod točko 1, dodajmo k temu še: dokler imajo posamezniki otroke ali nezaposlene družinske člane, si prizadevajo priboriti zanje čim večji regres, ko pa teh kategorij ni več v družini, želijo drugačno delitev. O regresih je razpravljalo 15 samoupravnih delovnih skupin na različne načine, kar da slutiti, da imamo to vprašanje delno neurejeno. Lahko pa je vzrok za razpravo o višini regresa tudi realno razvednotenje regresa zaradi visokih cen turističnih uslug.

5. Odpravnine so pre nizke (1 SDS)

6. Za odpravnine je treba upoštevati povprečje Železarne in ne povprečni osebni dohodek v gospodarstvu SR Slovenije (1 SDS)

7. Odpravnine bi morale biti v višini treh povprečnih plač pred upokojitvijo (1 SDS)

8. Zakaj povprečje prvih deset mesecev, zakaj ne letno povprečje za odpravnine? (2 SDS)

9. Odpravnine bi morali revalorizirati s faktorjem inflacije do časa upokojitve (1 SDS)

O odpravninah je razpravljalo šest SDS.

Osnova in višina odpravnine je urejena v 89. členu panožnega sporazuma v črni in barvisti metalurgiji. Ne glede na inflacijska gibanja ga ne smemo kršiti. Vprašanja SDS pa kažejo, da bi morala biti določila panožnega sporazuma spremenjena in dopolnjena. Velika inflacija povzroča nezadovoljstvo na vseh področjih, kjer so osnove izplačil oblikovane na različnih povprečjih iz preteklega leta. Verjetno pa se ne bomo mogli vedno prilagoditi inflacijskim gibanjem, saj s tem samo povečujemo stopnjo inflacije.

10. Železarna naj ne podpira raznih društev, če jih pa, pa naj bo to število manjše (1 SDS)

Pripomba kaže, da želijo razpravljalci opozoriti na večjo gospodarnost pri delitvi sredstev sklada skupne porabe, vendar se niso opredelili, katere organizacije bi morali izločiti pri delitvi. Prav tako se niso opredelili, kaj narediti s sredstvi, ki bi ostala ob upoštevanju njihovega predloga. S takimi pripombami si res ne moremo nič pomagati, saj je razmišljanje prepuščeno predlagatelju, ki pa je svoj predlog že ponudil v razpravo.

11. Vrhunski šport — ali je upoštevano dejstvo, da je bil sklenjen SaS med HK Jesenice in Železarno Jesenice (1 SDS)?

12. Hokeju je namenjenih preveč sredstev (1 SDS)

13. Pri vrhunškem športu naj se razmerje zamenja in sicer za hokej 40 %, za ostale vrhunske športe pa 60 % (1 SDS)

V jeseniški občini smo se opredelili, da sta naša vrhunska športa smučanje in hokej. V teh športih dosega- jo klubi in posamezniki vidna mesta na vseh tekmovalnih ravneh. To je bil tudi eden od razlogov, da smo sklenili SaS med HK Jesenice in Železarno Jesenice, ki pa rešuje le nekatera vprašanja. Še vedno se pojavljajo materialni problemi pri nabavi opreme in zaščitnih sredstev hokejistov. To je razlog, da je HK Jesenice še vedno med klubi, za katere je predlagano dodatno financiranje. Tudi razmerje o razdelitvi sredstev je opredeljeno na osnovi stroškov in številu upravičencev.

14. Po kakšnem ključu se delijo sredstva TVD Partizan (1 SDS)?

Za delitev sredstev TVD Partizan ni izdelanih meril. Posamezno društvo napiše prošnjo, v kateri nakaže svoje potrebe (ki so običajno dosti večje kot so naše možnosti). To je pravzaprav edino merilo pri oblikovanju predloga delitve sredstev SSP za vsa društva TVD Partizan.

15. Drugi športi bi morali dobiti več sredstev (1 SDS)

Vprašanje ni jasno opredeljeno. V kolikor se nanaša na športne panoge, ki so bile predlagane v predlogu SSP, da jih dodatno podpremo, bi morali zainteresirani navesti, za katere športne panoge bi bilo potrebno opredeliti več sredstev.

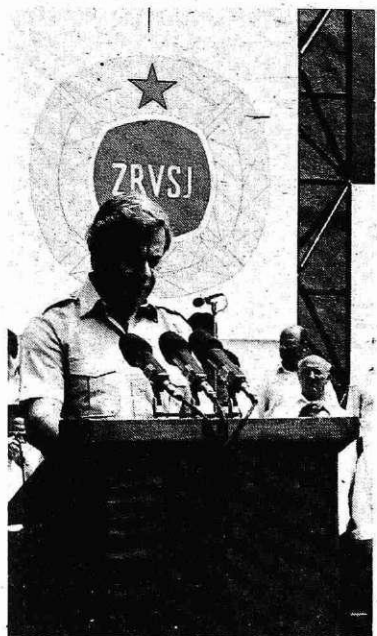
16. Kaj je z domom na Mežakli? (3 SDS)

O domu na Mežakli je bilo že veliko rečenega in napisanega. Pristaši za ureditev doma so včasih bolj, včasih manj glasni. Že nekaj let so bolj glasni nasprotniki ureditve doma na Mežakli. Nesporno je dejstvo, da smo dom odkupili zaradi zahtev, ki so jih pred leti obravnavale letne konference sindikata mnogih TOZD in letna konferenca sindikata Železarne. Od takrat dalje pa se je vne-ma za dom na Mežakli precej zmanjšala.

Strokovna skupina, ki je bila imenovana za pripravo predloga ureditve doma, je predlog pripravila, vendar so bila za ureditev doma predvidena zelo velika finančna sredstva. Pri vsem tem se je pojavilo še vprašanje ekonomskega poslovanja doma in navdušenje za ureditev doma na Mežakli je zamrlo. Vsako leto, od odkupa dalje, se ob delitvi SSP pojavi vprašanje o ureditvi, vendar v tako majhnem številu, da prevladajo nasprotniki ureditve s pomisleki o ceni ureditve in s pomisleki o ekonomskem poslovanju. Kolikor nam je znano, tudi drugi domovi poslujejo le tri mesece na leto in ne poslujejo ekonomsko. Letos je poslovodni odbor ponovno imenoval strokovno skupino, ki ima nalogo, da pripravi predlog ureditve doma na Mežakli v bolj skromnem obsegu. V prvi fazi naj bi dom posloval kot planinski dom in v tem času bi ugotovili pravi interes delavcev in Jeseničanov za

Praznično zborovanje ob Dnevu borca v Kranju

Letošnji 4. julij, dan borca smo se posebno slavnostno praznovali na Gorenjskem. Kranj je bil na sam praznik prizorišče velike politične in kulturne manifestacije. Na prireditvenem prostoru Gorenjskega sejma je bilo 16. srečanje Zveze rezervnih vojaških starešin Jugoslavije in 18. zbor gorenjskih aktivistov. Izredno lepo vreme, dobra organizacija, prijateljsko vzdušje med vsemi udeleženci, s temi besedami lahko označimo dogajanja od jutranjih pa tja do večernih ur.

Slavni govornik na proslavi v Kranju je bil predsednik CK ZKS Milan Kučan (foto J. Rabič)

Slovenija je bila letos organizator tradicionalnega srečanja zveze rezervnih vojaških starešin Jugoslavije, delegacije iz vseh republik in po-

krajin pa so obiskale tudi številne občine. Ta organizacija nadaljuje izročila in revolucionarne izkušnje NOB, in je pomemben in nepogrešljiv člen v verigi nalog s področja splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Srečanje zveze rezervnih vojaških starešin je bilo tudi delovno, saj so si izmenjali številne izkušnje pri delu, opozorili pa tudi na posamezne probleme. Srečanje pod geslom BRATSTVO IN ENOTNOST je vsekakor ponovno doseglo svoj namen, utrdilo je medsebojno sodelovanje pri nadaljnjem uresničevanju odgovornih nalog.

Na praznični dan je bil enkratni pogled na prireditveni prostor, kjer so se zbirali tisoči članov zveze rezervnih vojaških starešin, narodni heroji, borci, predstavniki JLA ter družbenopolitičnih in drugih organizacij. Še veličastnejšo podobo so tej manifestaciji dali številni prapori in zastave, ki so zaokrožili podobo prireditvenega prostora.

Najprej je navzoče pozdravil predsednik skupščine občine Kranj, Ivan Torkar, za njim pa še predsednik zvezne konference Zveze rezervnih vojaških starešin Jugoslavije Janez Japelj in načelnik generalštaba Jugoslovanske ljudske armade Zorko Canadi.

Slavni govornik na praznični proslavi pa je bil predsednik centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan. Med drugim

je spregovoril o nalogah, ki nas čakajo po 13. kongresu jugoslovanskih komunistov, dotaknil pa se je tudi nekaterih aktualnih problemov v sedanjem družbenopolitičnem trenutku pri nas. Kot je dejal, so Slovenci v NOB iz naroda hlapcev postali narod gospodarjev, postali so priznani in znan narod v svetovni družini narodov.

»Pokazali in dokazali smo, da smo sposobni in da hočemo kot narod izpolniti sleherni zahtevo človeške in razredne solidarnosti. Prav zato se tudi zavzemamo za politiko čistih računov v Jugoslaviji. V njej vidimo — upoštevaje vse medsebojne interese, soodvisnost in usodno povezanost — najbolj zanesljiv način, da nihče — ne posameznik, ne skupnost — drugemu ne bi vzel tistega, do česar ni upravičen, ker ni rezultat njegovega dela ali ker ni najprej storil resnično vsega, kar je v njegovi moči, da bi izpolnil svoj dolg do skupnosti.

SFRJ je naša skupna domovina. Slovenci druge domovine nimamo. In v tej domovini, za katero smo se borili, želimo govoriti svoj jezik, razvijati svojo kulturo, izpovedovati svojo nacionalno samobitnost, odločiti o rezultatih svojega dela, se razvijati kot sodoben narod in se skupaj z drugimi narodi in narodnostmi te naše domovine boriti za napredek SFRJ.

Proslavo je zaokrožil izbran kulturni program, zatem pa se je nadaljevalo tovariško srečanje vseh udeležencev. Borci NOB so si veselo segali v roke, ni manjkalo ganljivih prizorov, ko so se srečali po dolgih letih. Obudili so spomine na težke, a slavne dni naše revolucionarne preteklosti. Ponosno so si pripeli medalje in druga priznanja, pokramljali so tudi o današnjem času in vsakodnevnih težavah. Vse pogovore je prevečala odločnost, da bomo premagali sedanje gospodarske in druge težave, vendar le z delom in ne z besedami in praznimi obljubami.

Ob zaključku tega zapisa pa le ne moremo mimo kritike, ki velja udeležencem iz jeseniške občine. Na proslavo v Kranj je peljal le en avtobus, to pomeni, da je bilo okoli 50 udeležencev, med njimi največ borcev. Med njimi pa skorajda ni bilo članov zveze rezervnih vojaških starešin in mladih. Veliko govorimo o prenašanju revolucionarnih tradicij na mlade, žal pa potem v praksi vidimo, kje smo v teh prizadevanjih. Posebno kritiko pa seveda zaslužijo člani ZRVS, saj je bilo v Kranju veliko srečanje predstavnikov te organizacije iz vse Jugoslavije. Vodstvo občinske konference ZRVS je krajevne organizacije obvestilo o proslavi v Kranju, odziva pa kljub temu ni bilo.

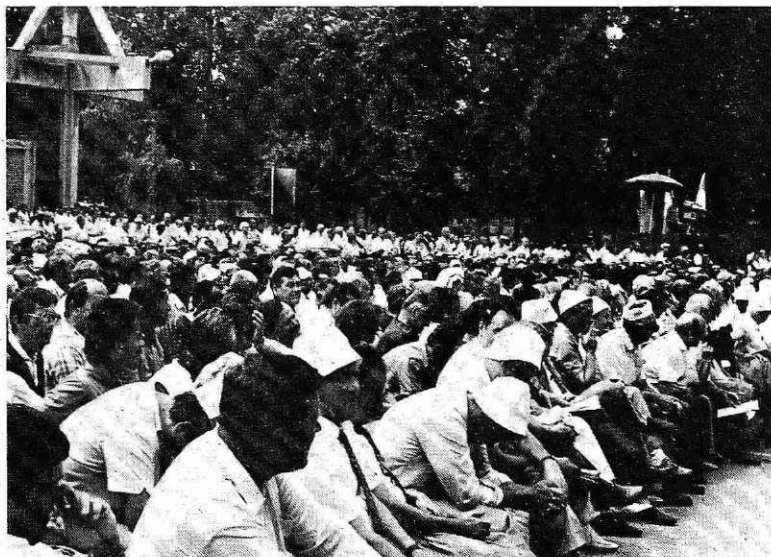
J. Rabič

Jeseniški udeleženci na proslavi v Kranju (foto J. Rabič)

Praporščaki na prireditvenem prostoru (foto J. Rabič)

Pogled na množico udeležencev 16. srečanja članov ZRVS Jugoslavije in 18. zbora gorenjskih aktivistov (foto J. Rabič)

Čistilci odlitkov (foto B. Grce)

urejen dom in za Mežaklo. V drugi fazi pa bi se morali odločiti, ali bomo dom uredili ali ga ponudili najboljšemu ponudniku.

17. Vključiti je potrebno sredstva za srečanje proizvajalcev tehničnih plinov (1 SDS)

Predlagatelj bi moral najprej opredeliti, ali je srečanje strokovno, športno ali kaj drugega. Na osnovi opredelitve bi se morali odločiti, ali so sredstva za srečanje materialni stroški ali sredstva SSP ali sredstva sindikata, ali pa bi morali stroške srečanja pokrivati iz različnih virov.

18. Vključiti sredstva za praznovanje 80. letnice HE Gorje (1 SDS)

Praznovanje in obletnice posameznih TOZD bi morali kriti iz sredstev, ki jih združujemo v sindikatu. V letu praznovanja bi morali večji del sredstev uporabiti za organizacijo praznovanja, pri kateri bo prisotnih večina članov delovnega kolektiva in njihovih svojcev. Prav gotovo se da ob praznovanju take obletnice pokriti nekatere stvari tudi iz materialnih stroškov. Če pa se dogovorimo, da bomo za take namene uporabljali tudi sredstva SSP, pa moramo to opredeliti tudi v samoupravnem aktu.

19. Koliko imajo železarji prednosti v SC Kobra (1 SDS)?

Železarji imamo v SC Kobra vsako leto 300 kart s popustom. Do takega popusta imamo pravico zato, ker smo ob ustanovitvi SC Kobra pristopili k finančni konstrukciji z enim finančnim in dvema garancijskima deležema v skupnem znesku 600.000 dinarjev.

20. Več sredstev za obnovo aparatur v jeseniški bolnici (1 SDS)

Že vrsto let namenjamo bolnici Jesenice sredstva za opremljanje z aparaturami, ki so jim nujno potrebne. Tudi v letu 1985 smo sodelovali na tem področju. Ob delitvi SSP za leto 1986 ni bilo nakazanih konkretnih potreb v bolnici Jesenice, zaradi tega tudi niso upoštevane v predlogu.

21. Cene penzionov v naših počitniških domovih so previsoke (1 SDS)

Morda so visoke v primerjavi z nekaterimi zelo redkimi drugimi kolektivi. Trdimo, da so naše cene v počitniških domovih med najnižjimi. V primerjavi s turistično ponudbo pa so zelo nizke.

22. Zakaj namenjamo tako visoka sredstva v sklad SOZD? (1 SDS)

Višina sredstev je opredeljena s programom skupnih akcij, ki ga sprejme letna skupščina KOS SOZD SZ. To so sredstva, s katerimi se krijejo stroški skupnih akcij kot so letne in zimске športne igre, pohodi, kulturna srečanja, delo mladine, stroški priznanj in podobno.

Drugi, stanovanjski del sredstev pa združujemo na osnovi aktov o ustanovitvi delovne skupnosti SOZD SZ.

23. Povečati je treba počitniške kapacitete (2 SDS)

V letu 1986 smo dokupili sedem prikolic, od katerih je ena postavljena v Stoji pri Puli, šest pa je postavljenih v Lanterni (v Istri malo pred Porečjem). Na tem področju bomo morali še investirati, da bomo vsaj delno zadovoljili zahteve po letovanju v lastnih kapacitetah.

24. Vse postaje GRS naj dobijo enako sredstev (1 SDS)

Ni nam znano, kaj je narekovalo tako zahtevo, upamo da ni bila nevoščljivost. Znano nam je, da so postaje GRS tudi po številu članov in po številu akcij različne, kar je nedvomno tudi vzrok za dodelitev različne višine sredstev. V kolikor ima predlagatelj vprašanja drugačno mnenje, naj ga pojasni.

25. Za organizirano prehrano naj se namenijo sredstva tudi v SSP (1 SDS)

V okviru SOZD SZ smo jeseniški železarji edini, ki nič ne prispevamo iz »žepa« za stroške organizirane prehrane med delom.

Tema je zelo aktualna in primerena za doseganje popularnosti. Z družbenim dogovorom o razporejanju dohodka je določeno, da smemo uporabiti iz materialnih stroškov za organizirano prehrano 15 % povprečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji iz preteklega leta na mesec. Če ta vsota ne zadošča, so viri lahko še osebni prispevek delavcev in SSP. Na komisiji za družbeni standard pri KOS SOZD SZ je bilo dogovorjeno, da bi bilo smotno uvesti enoten prispevek delavcev za organizirano prehrano v višini 10 % vrednosti obroka organizirane prehrane. Za delavce v Železarni Jesenice bi bil ta začetni prispevek, za vse druge delavce v delovnih organizacijah SOZD pa bi bila predlagana višina vsklajevanje enotnega prispevka. Seveda lahko izločimo za ta namen tudi sredstva SSP, vendar mora izvajalec organizirane prehrane predvideti, koliko sredstev bo zmanjkalo za organizirano prehrano že ob delitvi sredstev SSP. Po razdelitvi ni več mogoče računati na ta vir.

26. Praznovanje dedka Mraza naj bo v Železarni (1 SDS)

Obisk dedka Mraza je praznovanje vseh otrok. Menimo, da bi zunaj Železarn z isto pravico odklonili otroke železarjev, če bi se železarji izolirali in organizirali praznovanje dedka Mraza le zase. S tem bi se stroški podvajali, dvomimo pa, da bi bil učinek za otroke železarjev večji. V tednu pred novim letom so razne prireditve — otroške predstave, ki jih obiskujejo otroci iz vrtcev, nižjih razredov osnovnih šol in otroci po krajevnih skupnostih. Kako bi se zdelo tistim, ki zahtevajo praznovanje za železarske otroke posebej, če bi bili iz naštetih prireditev izločeni otroci železarjev. Morda vprašanje ni bilo najbolje premišljeno; če pa je bilo, naj se avtorji oglasijo v Železarni in v drugih javnih občilih in pojasnijo svoja stališča.

27. Več sredstev nameniti za družbene akcije (1 SDS)

Vprašanje ni najbolj razumljivo oblikovano. Namreč niso opredeljene družbene akcije. Menimo, da železarji dokaj dobro podpiramo vrsto družbenih aktivnosti. Mnogi očitajo, da celo preveč. V kolikor so mišljene naložbe namesto dodeljevanje sredstev raznim organizacijam in društvom, je pobuda zelo dobra, vendar bi morala biti bolj konkretna. Prav bi bilo, da bi se vsi v jeseniški občini dogovorili, kaj potrebujemo, določili vrstni red in brez zavisti začeli graditi objekte družbenega standarda.

Na tak način bi lahko že kdaj imeli na Jesenicah pokriti bazen, razna športna igrišča v stanovanjskih soseskah, urejene centre na Pristavi, Poljanah, Završnici, Hrušici, Mežakli in še kje. Zaradi slabih dogovorov in zaradi zavisti, še bolj pa zaradi ozkega lokalpatriotizma smo siromašni in še bolj bomo, če se ne bomo spremenili. Saj nam sredstva kopni-

jo, dokler se ne moremo vskladiti. Zelo radi poudarjamo, da imajo v drugih krajih in drugi ljudje več, kakor imamo na Jesenicah. Morda je to res, vendar v drugih krajih tudi upajo investirati v objekte družbenega standarda. Pri nas pa smo najprej zavistni, potem imamo pomisleke o ekonomskem poslovanju in končno zaradi navedenega nimamo nič. V povojnem obdobju smo na Jesenicah veliko investirali v industrijo in v stanovanja, še bolj smo Jesenice polnili z delavci iz vseh krajev naše ožje in širše domovine, bolj malo pa smo investirali v družbeni standard.

28. Za kulturo je mnogo premalo sredstev v odnosu na šport (1 SDS)

Res je, žal pa v centrih, kjer rabimo mnogo nekvificiranih delavcev, ni prav velikih kulturnih potreb. Spreminjanjem kulture delavcev se bo zanesljivo spreminjala potreba po dobrinah. Takrat bo morda odnos med kulturo in športom bolj izravnani. Za sedaj lahko ugotovimo, da so sredstva za kulturo v zadnjih šestih letih precej povečala, vendar še močno zaostajajo za sredstvi, ki jih porabimo za športne aktivnosti.

Božo Pančur

JULIJAN O

Julijan naj bi se po svoji naravi nagibal k temu, da bi kje mistično participiral. Od kod tako nagnjenje? Spet je krivo to, da je naš junak kroničen bralec romanov. Odnos do literarnih junakov je edini resnični odnos, ki ga je zmožen. Navadil se je živeti s Pierrom Bezuhovom, s Felixom Krullom. Tema dvema zna človeško pristopiti, zna jima verjeti. Seveda samo pogojno. Kadar bere kak roman, pri tem pomaga junakom — pomaga jim verjeti vase. V to, da so, in v to, kakšni so. In potem si takega odnosa želi tudi v življenju. In ga tam bolj ali manj resno pričakuje. In potem naj gospod Lucij — ali pa Sveti goslač — namesto njega veruje v nadnaravne zadeve: tako kot Finžgarjev Izток namesto njega veruje v Dažboga: in tako bo volk dvoma sit, koza vere pa bo ostala takorekoč nedotaknjena.

Lahko si postržemo še s kakšno bolj stvarno primerjavo. Poglejmo si našo preteklost. Kaj niso na podoban način (kot Julijan) ukrepali tudi naši dedje, strici in prastrici, gruntarji, mojstri, jogri in mešetarji, ko so med mašo ostajali zunaj pred cerkvijo in tam moževali, njihove matere in hčere, stare tete in zakonske družice pa so namesto njih molile, poklekovale in prejemale svete zakramente; in s tem služile mesta v svetih nebesih — sebi tako kot njim.

Zdi se, da ima vsakdo vedno samo pol človeške resnice; in kje se potem ti dve polovici združita, če ne v postelji, ob konkretni realizaciji določenega zakramenta? Tudi Julijan P. (P. kot Pixatelli) si prizadeva združiti različne drobce resnice v celoto. Pa si to prizadeva zares? Potem bi, če naj priženemo zgoraj nakazano paralelo do absurda, moral leči v posteljo z g. Lucijem ali pa s Svetim goslačem. Tega ne počne. Njegovo prizadevanje po združitvi Vere in Prepričanja se omejuje na romanopisno flancanje. Kako naj uveljavlja gon po celoti in po absolutu? Kako naj ga išče v resničnem življenju, ko pa njegova sopolstelnica svojega posteljnega tercijalstva — kar ga ima — ne utemeljuje na veri v čistost in nedolžnost, pač pa na prepričanju, »da je v tem njenem odnosu zapostavljena«?

Res pa je tudi to: kadar so težave največje, jih lahko preprosto preskočimo. Drugi počnejo to redno, tudi po večkrat na dan. Zdaj seveda govorimo le o določenem tipu težav: o tistih, ki nam jih povzroča potreba po jasnem mišljenju.

Gre pa še za nekaj drugega. Če že mora Julijan prenašati svoja verniška nagnjenja na nekoga drugega, zakaj si ni v ta namen izbral gospoda Lucija, ki se zdi za to vlogo boljše od Svetega goslača? Ve se, da je bil v času Julijanove pamladi, — (v času, ko je imel Julijan razmerje s Henčkovom »mamo šiviljo«), prav g. Lucij največji ekspert za zadeve črne magije. Ali ne bi bilo potemtakem najbolj naravno, če bi Julijan kot možnega skrivnega navdihovalca tega zbora — zbora v Waldorf-Astoriiji — omenil prav njega? Res je Julijan v mitskih časih nalagal vsa svoja verovanja v Lucijevo banko. G. Lucij je v tem času, če se smemo tako izraziti, veroval zanj stvari, ki se jih njemu samemu (namreč Julijanu) ni zdelo vredno verovati. (Med drugim je Lucij za Julijana veroval tudi v to, da bodo Julijanova zbrana dela, nekoč na papir postavljena, edino, kar bo ostalo po nas: edino razen prej in kasneje naslikanih monumentalnih Lucijevih podob.)

Prišel pa je dan (but the day came, kot je strokovno dojel germanist Julijan), ko je J. Odpadnik dvignil vso svojo vlogo iz Lucijeve banke: vso do zadnjega pfeniga. Zakaj? Mogoče je uvidel nepoštenost svojega početja: ki se je kazala v tem, kako je svojemu patronu vračal vero s (skrito) nejevero. Kdo ve. Res ga je kasneje začela skrbeti njegova v predalu pozabljena valuta, njegov črni devizni fond, — in zamikalo ga je, da bi jo spet kam naložil; in da bi spet lahko pobiral obresti od mistične španovije. V Julijanovem (t.j. našem) mestecu je v teh letih že živel mož, ki je imel vse potrebne bančniške kvalifikacije: poznamo ga pod imenom Sveti goslač. Razen Goslača je bilo tu še nekaj zakonitih barantačev s črno valuto, mazačev, kreatur, ki v Julijanu nikakor niso zbujale pravišnega zaupanja. Svetemu goslaču pa ni manjkalo kvalifikacij. Bil je izbran in bil je potrjen. Med drugim član deželne pisateljskega združenja. To sicer ni merodajno merilo, na nečlana Julijana pa je napravilo vtis. Sveti goslač je imel mimo tega tudi spoštovanje zbujač nastop. In zaupanja vrednim je dal vedeti, da se med drugim ukvarja s preučeva-

njem tibetanskih svetih knjig. In znal je presoditi, kakšna dušica je v resnici Julijan Podbevšek: dušica, ki se bo prej ali slej zglasila kot kandidat za prvega in edinega klienta njegove privatne banke.

(Zdaj ni čas, da bi razlagali globoke zveze med pojmom bančništvo in zaupanje. Pravijo: vera je novac. Rekli pa bi lahko tudi drugače, nasprotno: novac je vera. Tako bi bile globoke povezave, ki pogojujejo našo bančniško prisposodbo, še bolj določno nakazane.)

Če gledamo na razvoj dogodkov s te plati, vidimo v Julijanovi zgodbi obrise enega samega pomembnega dogajanja. Lahko bi ga označili z jedrnatim reklom: zamenjava bankirja. Nekoč je imel junak vse devize svoje vere spravljene pri gospodu Luciju, zdaj bi jih hotel naložiti pri Svetem goslaču.

Sveti goslač naj bi bil torej tisti, ki bo namesto njega verjel v duhovno ozadje dogodka, o katerem poročamo. V duhovno ozadje naključja, ki je v zgodnjih popoldanskih urah nekega rahlo deževnega novemberskega dne privedlo skupaj peščico imenitnih ljudi. Vsi ti so si morebiti na dnu srca zares želeli takega famoznega srečanja, nikakor pa niso imeli priložnosti, da bi se zanj dogovorili. In vendar so se tam zbrali.

Sveti goslač naj bi torej čim prej zvedel za to koincidenco in naj bi ob njej iz srca užival. Take so Julijanove želje. Taka koincidenca nadvse otipljivo dokazuje, da so vsa bitja tega sveta povezana med seboj z nevidnimi vrvicami. Kako preprosto je to misel (ki jo ta hip pripisujemo Svetemu goslaču) nekoč izpovedal gospod Lucij! »Vse, kar je, je povezano — to je vse, kar vem.«

Samo nikar si tega predstavljati preveč statično. Vrvice, to že: to zbujajo asociacije na telefonsko centralo, na oder marionet. Pride pa trenutek (but the moment comes), ko Nekdo (Sveti goslač?) potegne za šop vrvice, in kaj se zgodi? Ob pravi uri in na pravem kraju se neke zbere pol dučata oseb, ki se za to srečanje sploh niso dogovorile.

Julijan je ob svojem prihodu v lokal najprej zagledal Jelovškov profil, otroško glavo na dolgem vratu, zatilje, poraslo z redkimi lasmi nedoločljive barve. Še isti hip je opazil, da je Jelovšek snel naočnike in da jih drži v desnici: pa se ja ni poskusil, kot bi lahko sicer pričakoval, presunljivo zazreti v mefistovske Lucijeve oči? Res se je Jelovšek sklanjal naprej in se naslanjal s komolci na mizico, očitno ves razgret od lastnih govorane. Očitno pa se mu ni posrečilo ujeti Lucijevega pogled. Gospod Lucij je sedel tam poleg kakor kak nejevoljen malik. Malik, ki mu ta hip po neki čudni pomoti grozi, da ga bojo odstavili. (Videli bomo, ali bo nadaljnji razvoj prinesel kaj podobnega.) Sedel je tam na robu stola, se opiral s komolcem ene in z dlanjo druge roke na kolena in pri tem sploh še ni snel svoje mediteransko navdahnjene baretke, pa čeprav je njegov sogovornik snemal naočnike.

Vi me gotovo razumete, je roteče govorila Jelovškova poza; in Lucijeva je odgovorila kar se da zavračujoče: ja, skušam vas razumeti. Tovariš Jelovšek se seveda nikoli ni imel za morilca ali tečeža, in tako ni bil sposoben brati znakov časa. Gospod Lucij ima, kot je vsem njegovim dobro znano, svojo lastno in dobro izpolnjeno tehniko kavarniškega občevarja. Sem sodijo prijemi, s katerimi si pomagaš, kadar bi se rad otesel nejubega prislednika. Jelovšek si ga je sicer predstavljal kot nekakšnega božjega človeka, kot nekakšnega vseodpuščajočega in vseodpuščajočega svetnika, in tako sploh ni pomislil na možnost, ki se je zdaj z vso resnostjo ponujala: namreč, da bi utegnil g. Lucij meni nič tebi nič oditi s prizorišča. V tem primeru bi se tovariš Jelovšek čisto ne pričakovalo znašel sam ob bitju, s katerim ne bi vedel kaj početi: ob Lucijevem stalnem spremljevalcu Viliju.

Vsekakor je Julijan s svojim prihodom razbil določeno napetost, ki se je tam do tega trenutka kopičila. Ko je bil predstavljen tovarišu Jelovšku, mu je zarotniško pomežiknil: ni se mu zdelo vredno opozarjati, da so meščana, ki mu zdaj sega v roko, pozna že celo večnost, — in da je g. Lucij o tem poznanstvu že večkrat govoril. Tovariš Jelovšek je bil preveč zbezan, da bi lahko ugovarjal zoper to predstavljanje. In gospod Lucij? Najbrž je vedel več, kot je pokazal. No, pokazal je predvsem to, da Julijana — kakor mu je bil ta hip dobrodošel — ne šteje več za enega svojih: če bi ga štel, bi že dobro vedel, komu ga je treba predstavljati in komu ne.

Vili (Lucijev favorit in stalni model) se je po vsem videzu dolgočasil. Morda je čakal na priložnost, da bi si

enega izmed teh brumnih podeželanov privoščil s strupeno pripombo?

Kako nadaljevati pogovor? Vreme je bilo slabo, na prostih stolihi so se kopičili dežni in navadni plašči. Toplota, brezskrbnost, odmaknjenost od poslovnega sveta, vse to veselo vzdusje, ki ga širi okrog sebe sveti človek (vseeno sveti) gospod Lucij, je poznal Julijan še iz predzgodovine. Pa ne, da je v tem poudarjeno nervozna mladenič Viliju videl nekdanjega samega sebe?

Niso se utegnili sesti, pa se je družba že povečala. Julijanu je bilo, ko da sanja: Vili je pri vstopu očitno opazil nekaj: dvojico, ki se je ozirala za prazno mizo, — in da je to dvojico takoj povabil. Bili sta »Podbevškova« Jasna in Svetlana Mrak.

Gospod Lucij pa je zdaj končno dovolil Viliju, da mu odvzame s pleč pelerino. Hkrati si je ogrnil nevidni vladarski plašč. Vili je zainteresirano pomaknil svoje sedalo naprej. Julijanu se je za bežen hipsec zazdelo, da bo — kakor v morastih sanjah — sedel za isto mizo z Jasno in da se ne bosta poznala; nekaj časa jo je tako gledal s široko odprtimi očmi, potem pa se je primaknila k njemu n mu na kratko pojasnila, kako je s to rečjo: resda sta se prej domenila, da se dobita ob petih pri vozilu, vendar je bila z nakupi nepričakovano hitro pri kraju. In tako je mislila.

Svetlano pa je srečala tu pri vstopu v lokal.

Zdaj bi se zasedanje lahko začelo, vendar, ali ne bo tovariš Jelovšek vsega pokvaril? Ali si ne bo samolastno prisvojil besedo in nadaljeval s humanističnim prepričevanjem — kakršnokoli je že bilo — s katerim je prej moril g. Lucija? Ta pa je očitno povsem obvladal položaj. Ni se mu mudilo, spregovoril je čisto hladnokrvno isti hip, ko je tovariš Jelovšek začel odpirati usta.

Ustrezno korekturo in dopolnitev glede tega, kaj so se pogovarjali pred njegovim prihodom, nam daje naslednji odlomek iz Julijanovega kasnejšega dnevnika:

»Tovariš Jelovšek je v tem prizoru spet nastopil kot tragikomični lik. Dobri človek s podeželja, nekdanji borec, ki mu ni do obujanja borčevskih tradicij; ki pa se je, kot sem zdaj zvedel, tako spozabil v svojem kroničnem iskanju človeka (z leščerbo pri belem dnevu) — da je šel g. Luciju pripovedovat — in to ob prvem srečanju s tem človekom — pripovedovat take stvari —

— o času, ki da se je ustavil na ozkih in prepišnih stopnicah, kamor da je zdijval skupaj z bratom, sestro in nečaki, ne vedoč, kaj sploh hočemo, medtem ko sta tista dva (delavca pogrebnega zavoda) nosila dol staro gospo kakor nekaj pozabljenega orodja v napol praznem zaboju (t.j. krsti). Ko da nista pogrebca, ampak pleskarja, ki sta prišla po nekaj praznih kant z ostanke napol posušenega gašenega apna —

— skratka, Jelovšek je poskušal naslikati gospodu Luciju, kako mu je bilo pri duši, ko je umrla stara Jelovškova gospa.«

(Se nadaljuje)

— Trije ležijo za gostilno, mu je rekel. Prestrašil se je, da se je začudil še sosed, ki je Filipa poznal kot človeka, ki se je znal obvladati.

— Trije? je ponovil za njim; iz besed je bilo čutiti skrb in veliko prizadetost.

Tiho in z resnim kimanjem, ki naj bi izkazovalo zadnjo čast mrtvim, sta se razšla.

Filipa je resnično skrbelo. Zanj so bili trije premalo. Ustrašil se je: Kje sta potem še dva? Kdo je ostal živ?

Skrb ga je prignala tja, kjer so ležali mrtvi partizani.

Iskal je, da bi morda opazil še kako sled. Toda nič takega ni mogel odkriti. Nič tolažilnega. Kje sta še druga dva? Medved? Ta zna biti nevaren!

Zamišljeno je odšel in se izgubil za vasjo. Kakor da išče kamenje, ki mu ga je zmanjkalo pri zidavi, je hodil po gozdu in tu pa tam pobrskal s kampom. Prestopal se je okoli grmovja, iz tega ali onega zvalil kak kamen, spet šel naprej, se medtem približal kozolcem, potem pa še enkrat počasi preiskoval breg nad vasjo. Nenadoma je obstal kakor vkopan. Ni se takoj sklonil, da ga ne bi kdo opazil. Ni se motil!

Blizu grma, nedaleč od kozolca, je opazil nekaj kapljic krvi. Najprej je z očmi preiskoval tiste metre, potem je tam okoli šaril s krampom toliko časa, da si je natanko ogledal okolico in ugotovil smer pomečkane trave, ki jo je rosa že skoraj čisto poravnala. Le izkušeno oko je opazilo sledove.

Nenadoma se je tudi njemu poblsnilo prav tisto, kar je nekaj ur prej prišlo na misel ranjenemu Medvedu.

Počasi in po ovinkih se je spustil za skedenj. Skrit pred pogledi drugih, je kakor lovski pes natanko in skrbno ogledoval vsako ped. Z vilami v rokah se je kakor po opravih prizibal na skedenj. Vse je bilo tiho, nič se ni premaknilo. Nekaj časa je stal sredi poda in opazoval kupe sena. Ni mu bilo težko odkriti, da je bil najbližji kup razmetan. Ropotal je po podu, da bi tako dal tistemu, ki se je skrival, potreben čas, da se pripravi na srečanje.

In tako je Filip našel ranjenega Medveda.

Zaprl je vsa vrata na skedenj, potem se je približal ranjencu, držeč na ustnicah kazalec desnice.

IVAN JAN

73

MRTVI NE LAŽEJO

povest

— Govori šepetaje! Samo da sem te dobil, je komaj slišno rekel. Medved ga je bil vesel bolj kakor otrok lepe igrice.

Ko se je premaknil, je ranjenčev obraz spadal bolečina. Vendar je rekel:

— Ni ravno lepa, najhuje pa tudi ni. Počakaj, takoj pridem z žganjem in obvezami, je tolažilno šepnil.

Ob ranjencu je klečal na desnem kolenu, resnobno ogledoval ranjeno nogo in jo potem nežno poravnal na seno. Vmes je tehtal: Ta je četrti. Se je peti rešil? Povprašam ga.

Potem ga je potihoma vprašal:

— Za one tri veš?

— So mrtvi? je vprašal Medved.

Filip je samo resnobno pokimal in z levim palcem pokazal v smer, kjer so ležali.

Spet je vprašal:

— Si sam? Saj vas je bilo pet?

— Majski je najbrž že v bataljonu.

Filip se je stresel in kot bi ga nekaj potegnilo, je pogledal k vratom, kakor bi se bal, da se lahko vsak hip pokažejo partizani.

— Je blizu? je hitro izkoristil priložnost, da bi morda kaj zvedel o taborišču.

— Kakor se vzame, je s prirojeno nezaupljivostjo odgovoril Medved.

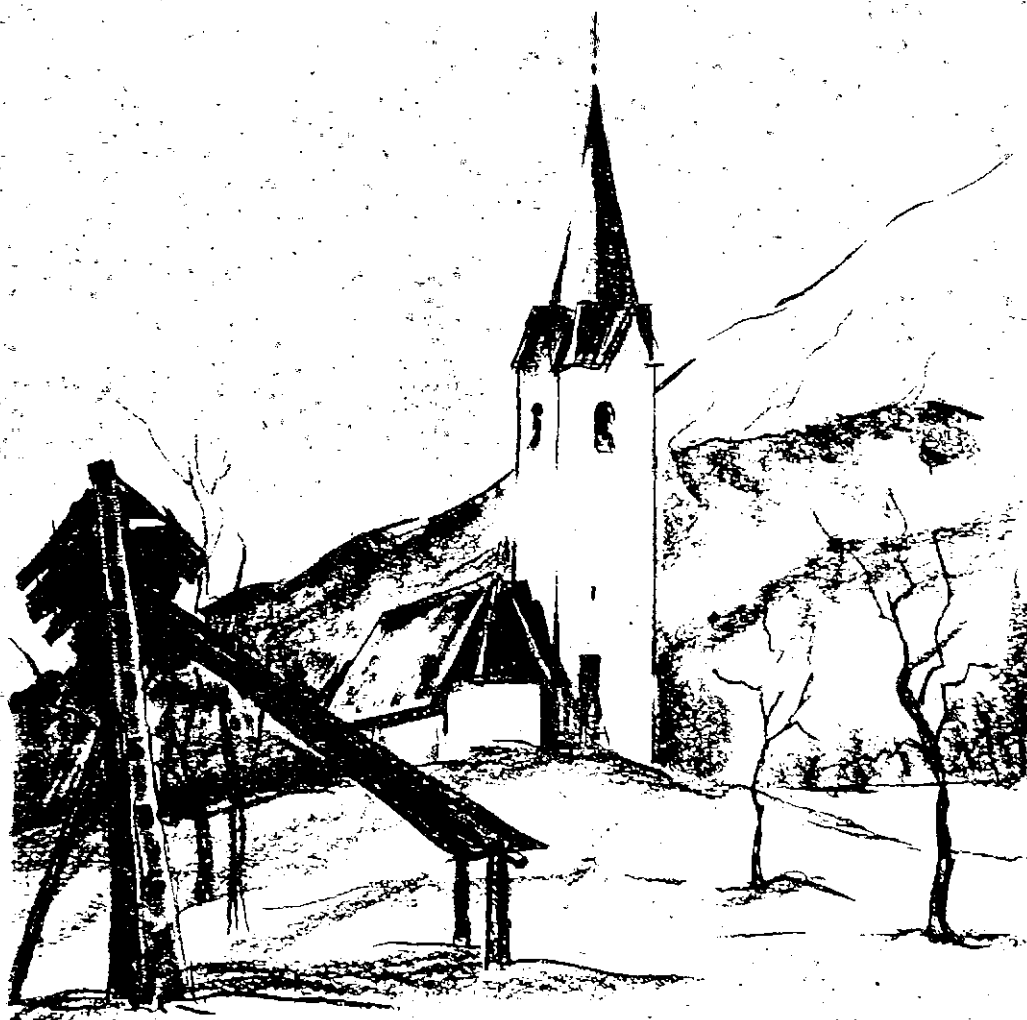
Ko je videl, da je Filipa to zbegalo, je dodal:

— Bojim se, da so zadeli tudi njega. Kje si bil med streljanjem?

— Komaj sem ušel, ko so tako nagli prišli. Zdaj potrebuješ okrepcilo.

Z naročjem sena se je spustil na dvorišče in šel v hišo. Steklenico z žganjem je najprej odprl zase. Moral je pomiriti vznemirjenost in najti rešitev, da bo tudi prek te brvi prišel brez spodrsrljavev. Majski bo morda res pripeljal partizane, zato mora pohiteti, da se znebi vsaj Medveda. To je poglobitno. Saj res — podnevi jih ne bo. Do večera ima torej proste roke in zagotovljeno varnost. Menda se ne bo vmešal kdo drug.

(se nadaljuje)

M. ZIDANER

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

● Dan borca in 45. obletnico vstaje so v radovljski občini počastili s številnimi priložnostnimi prireditvami in srečanji. Že 1. julija je bila v sindikalnem centru v Radovljici osrednja slovesnost, ki jo je pripravil občinski odbor ZZZ NOV. Ob tej priložnosti so podelili zaslužnim borcem medobčinska priznanja in jubilejna knjižna darila.

● V okviru 16. srečanja rezervnih vojaških starešin Jugoslavije »Bratstvo in enotnost«, ki je bilo 4. julija sočasno z 18. srečanjem gorenjskih aktivistov OF in borcev v Kranju, so že 2. julija sprejeli v Poljčah 45 rezervnih starešin iz Hrvaške, udeležence tega srečanja, ki so bili gostje ZRVS občine Radovljica. Pokazali so jim Elan in muzej v Begunjah ter Bled in druge zanimivosti. Z vlaki in avtobusi je odšlo na praznično zborovanje v Kranj več sto občanov, borcev in mladine.

● Komisija za sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi skupnostmi pri skupščini občine Radovljica je na seji 25. junija sprejela stališča do sodelovanja s posameznimi pobrateni in prijateljskimi občinami v Jugoslaviji in na tujem. Podprla je pobudo KUD Veriga Lesce za gostovanje v Apatinu in pobudo ZKO Radovljica za začetek postopka o podpisu listine o sodelovanju z občno Varaždin. Sprejela je program sodelovanja z občno Buje in program sprejema delegacij pobratene in prijateljskih občin ob njihovem obisku za praznik občine Radovljica. Beseda pa je tekla tudi o ponovnem navezovanju stikov z avstrijsko koroško občino Vrba ter z občno Otok, s katerima so že pred leti vzpostavili stike.

● Na junijskem sestanku predstavnikov občinskih družbenopolitičnih organizacij, Zveze kulturnih organizacij, kulturne skupnosti in izvršnega sveta občine Radovljica, ki ga je sklical predsednik OK SZDL Radovljica, so želeli spregovoriti o problematiki ljubiteljske kulture v občini. Zaradi nepravilnega gradiva in razmeroma maloštevilnih udeležencev, so se dogovorili za sklic širše problemske konference v septembru. Do takrat naj bi izvajali kulturnih programov, ne zgolj ljubiteljske kulture, pripravili analitični pregled in nakazali predloge za rešitve odprtih vprašanj na področju celotne kulture v občini.

● Med pomembnejše dogodke ob koncu junija v radovljski občini sodi tudi 10. srečanje slovenskih zamejskih športnikov iz Avstrije, Italije in Madžarske. V soboto, 28. in v nedeljo, 29. junija, so se v Radovljici, Lescah in Begunjah pomerili med sabo in z gostitelji v nogometu, rokometu, namiznem tenisu in šahu. Bolj kot tekmovanja, so bila pomembna nova prisrčna poznanstva med rojaki iz vseh štirih dežel, ki jih ločijo meje, ne pa tudi jezik, kultura in hotenja.

● Koordinacijski odbor za usmerjeno izobraževanje pri OK SZDL Radovljica je na seji 2. julija preučil poklicne interese učencev v radovljski občini in problematiko štipendiranja. Na seji so spregovorili tudi o težavah Srednje šole za gostinstvo na Bledu.

● Razpisanih je bilo 120 štipendij. V prvi letnik Srednje šole za gostinstvo in turizem na Bledu so se še pred iztekom roka vpisali 104 učenci.

● Od 6. do 28. julija bo mladinska delovna brigada Stane Žagar iz radovljske občine delala na mladinski delovni akciji pri gradnji vodovoda na Javorniku, ki je v upravljanju pašne skupnosti Nomenj — Gorjuše. V brigadi bo poleg 30 radovljskih delavcev tudi 25 mladincev in mladnic iz pobratene srbske občine Svilajnac. Komandant brigade je izkušeni brigadir Štefan Fujs iz Bohinjske Bistrice. Vsi brigadirji bodo letos prejeli tudi denarno nadomestilo, odvisno od opravljenega dela.

● Izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata bodo julija in avgusta obravnavali uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji. Posebno bodo razčlenili stanovanjsko problematiko v občini. O tem, kakšno je stanje v posameznih OZD in TOZD, bodo poročali občinskemu svetu Zveze sindikatov Radovljica do konca avgusta 1986.

● Komunalno gospodarstvo Radovljica je pred dnevi sklenilo z osnovno šolo Stane Žagar v Lipnici dogovor o sodelovanju pri gradnji vodovoda od vasi Lipnica do vasi Srednja Dobrava. Delo naj bi opravili učenci, v akciji pa naj bi jih sodelovalo 125. Njihova naloga bo zravnavati zemljo na strojno izkopanih jarkih in prenesti kamenje za odvoz s tovornjaki. Učenci bodo prislужeni denar porabili za nakup knjig in morda še za končni izlet.

● Zaradi velikih potreb po krvi je občinski odbor Rdečega križa v sodelovanju z občinskim svetom Zveze sindikatov Radovljica pripravil izredno krvodajalsko akcijo. Ta bo v četrtek, 17. julija, od 7. do 13. ure v Zdravstvenem domu na Bledu. Pričakujejo, da bo prišlo na odvoz krvi najmanj 300 darovalcev. Povejmo, da v radovljski občini daruje letno svojo kri najmanj 1.800 občanov.

● Spričo težkega položaja v DO Komunalno gospodarstvo Radovljica, ki je posledica nezadovoljive kadrovske strukture in odstopa direktorja od ponovne kandidature ter izgub, je izvršni svet občinske skupščine Radovljica imenoval posebno komisijo, ki bo preučila neskladja v delovni organizaciji in predložila ukrepe za njihova razreševanja. Komisijo vodi predsednik komiteja za urbanizem in gradbeništvo Andrej Golcman, člani pa so delegati Jože Kapus, Valentin Silič, Jože Kocjanc in Peter Sekloča.

● V DO LIP Bled TOZD Tomaž Godec v Bohinju so se zaradi vse večjih težav okoli dobave premoga za kurjavo, ki vse bolj neredno prihaja iz bosanskih rudnikov, odločili za proizvodnjo lesnih briketov. Računajo, da jih bodo letos izdelali nad tri tisoč ton. Drva bodo dobili iz kočevskih gozdov, od koder planirajo dobiti okoli 1.500 kubičnih metrov te surovine.

● Zadnje dni junija so na Bledu izročili namenu nov prizidek k hotelu Krim, s katerim so pridobili 60 sob s 120 ležišči. Obnovili so tudi starejši del hotela z novo restavracijo in teraso s 70 sedeži ter posodobili več drugih pomožnih prostorov, ki so že na voljo njihovim gostom.

● V potoku Lipnica so 25. junija inšpektorji na sektorju od Kroke do Podnarta našli nekaj sto pomorjenih rib — postrvi amerikanke. Kdo je zastrupil vodo s cianidi, ki so pomorili ribe, bodo po temeljiti raziskavi ugotovile strokovne in inšpekcijske službe.

● Od 24. do 28. junija je bila v osnovni šoli prof. dr. Josipa Plemlja na Bledu poletna šola mladih fizikov Slovenije. Organizirala jo je Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije. Srečanja se je udeležilo 16 mladih fizikov, ki so si v prvih letnikih usmerjenega izobraževanja pridobili pravico do republiškega tekmovanja.

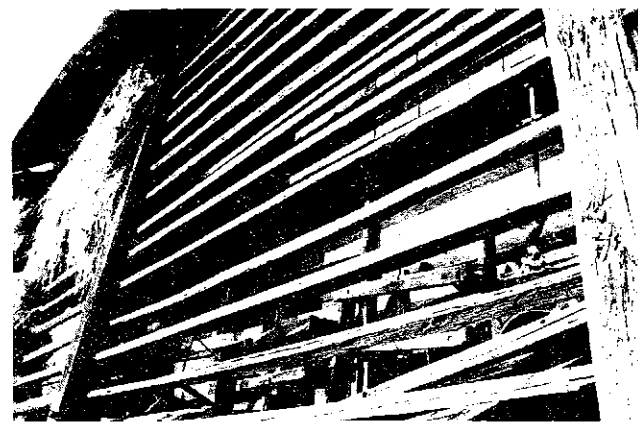
● Planinsko društvo Srednja vas v Bohinju že od junija oskrbuje svoje planinske postojanke v Triglavskem pogorju. Planincem so na voljo kočja Jeseniško — bohinjskega odreda na Uskovnici, kočja pod Bogatinom na planini Na kraju, Vodnikov dom na Velem polju in Dom prvoborcev na Vojah, kjer je bilo 6. julija partizansko slavlje.

● Na jubilejni proslavi ob 20-letnici sodelovanja med RKUD Sloboda VIS Varaždin in kulturnimi organizacijami občine Radovljica, 28. junija v Varaždinu, so na svečani akademiji v tamkajšnjem gledališču svečano podpisali listino o trajnem sodelovanju in prijateljstvu ter podelili priznanja zaslužnim posameznikom in društvom.

● Konec junija se je v Centru za obrambno usposabljanje na Bohinjski Beli udeležilo štiridnevnega usposabljanja okoli sto mladih prostovoljcev iz vseh gorenjskih občin, od teh je bilo kar 30 iz radovljske občine, ki so se prostovoljno vključili v enoto teritorialne obrambe.

● Na Bledu se je konec junija na večdnevem obisku mudila ekipa japonske televizije, ki snema tuje dežele za TV serijo »Svet govori«. Pred tem so Japonci posneli druge znamenite kraje v Jugoslaviji, tokrat pa Bled z okolico.

● Likovna sekcija KUD Bled je v okviru svojega programa poletne galerijske dejavnosti pripravila razstavo del Alenke Kham — Pičman v Festivalni dvorani, ki bo na ogled do 25. julija.

Priznanja in nagrade zaslužnim borcem in aktivistom

Osrednja proslava dneva borca in 45. obletnice vstaje slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti v radovljski občini je bila v Sindikalnem izobraževalnem središču v Radovljici. Na razširjeni seji občinskega odbora ZZZ NOV, ki so se je udeležili tudi vsi prvoborci in predstavniki skupščine in DPO občine je o pomenu praznika in o vlogi ZZZ NOV v današnjih razmerah govoril predsednik borčevske organizacije Slavko Staroverski.

Za zasluge pri sedanjih družbenopolitičnih dejavnosti in prispevek za ohranjanje in razvijanje izročil NOB ter prenašanje na mladi rod in za prizadevanja pri zbiranju zgodovinskega gradiva o NOB so sprejeli priznanje Medobčinskega sveta ZZZ NOV za Gorenjsko: Tončka Pretnar, Tone Svetina in Franc Šmit z Bleda in Franc Vojvoda ter Jože Žvan iz Bohinja. Jubilejna knjižna darila pa so prejeli za 80 letnico Manca Filipič; za 70 letnico: Jože Čebavs, Albin Jennerle in Anton Kelbl; za 60 letnico pa: Milan Černec, Pavla Mežnar, Mišo Kozinc, Jošt Rolc, Borut Rus in Ivan Štular.

mimogrede

Ne mislim se poniževati in deliti dobrin, ki sem si jih pridobil s poštenim delom.

Dragi tovariš, na preveč mogočnega nasprotnika se spravljaš, vedi pa, da kljub temu nihče ne bo ponosen nate.

Bolj, ko sem ga pital s praviimi stališči, bolj je bil podoben mojemu nasprotniku.

Le kako naj najdem iglo v kopicu sena? Najbolje bo, če seno zažgem in potem čez pepel nesem magnet.

Družbenopolitične organizacije in organi krajevne samouprave v KS Dovje — Mojstrana so na dveh pomembnih sejah ocenili prizadevanja SZDL za uresničitev nekaterih nalog in pobud sprejetih na zborih vaščanov, organih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov krajevne skupnosti.

4. julija so na seji KK SZDL ocenili dosedanje delo te najširše družbenopolitične organizacije v obdobju od programsko volilne seje konec leta 1985. Poročilo, ki ga je podal predsednik KK SZDL so delegati potrdili pri čemer je bil sprejet tudi sklep, da se prebivalce KS seznani s temi prizadevanji.

Iz poročila je razvidno, da je bila najpomembnejša naloga: »priprava na skupščinske volitve 86«, uspešno realizirana. Ob aktivnem delovanju vseh socialističnih subjektivnih sil v kraju so 16. marca izvolili eno enajst — člansko delegacijo za zbor krajevnih skupnosti in devet petlanskih delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. To je zasluga vseh članov volilne komisije in volilnih odborov vseh štirih vasi.

V okviru predsedstva KK SZDL so bila izoblikovana določena stališča in sklepi, ki so izhajali iz usmeritve 1. seje KK SZDL (novembra 1985) na osnovi katerih so s političnimi aktivnostmi realizirali naslednje:

Ponovno je pričelo aktivno delati predsedstvo OO ZSMS v kraju, sklicani so bili zbori krajanov na katerih so obravnavali planske dokumente, spremembe Statuta KS in potek priprav na skupščinske volitve (kandidacijska opravila), s krajevnimi konferencami pobratene KS Stave (občina Valjevo) so se dogovorili za program sodelovanja v nasle2) asfaltiranje vaških poti, ki so jih realizirali s krajevnim samoprispevkom, z ustreznimi pobudami so realizirali postavitev TV pretvornika za potrebe graničarjev karavle »Belca« ter razreševali vrsto drugih problemov, ki se nanašajo na dobro počutje oz. življenje prebivalcev KS (avtobusna postaja na Belci, urejanje ceste v Radovno, razreševanje pobude za avtobusno postajališče ob Planinskem muzeju v Mojstrani itd.).

Poleg tega je predsedstvo bdelo nad delom delegacij in organov krajevne samouprave pri čemer je bilo ocenjeno, da je zaradi slabše aktivnosti odborov SZDL po vaseh SZDL še vedno premalo prisotna v smislu hitrejšega prenašanja problematike posameznih vasi na ustrezne organe v KS.

Dela je še dovolj

prave o planskih dokumentih je bila zelo kritično izpostavljena problematika finansiranja KS, ki v tem trenutku zahteva drugačno prerazdelitev sredstev v okviru občine. Trenutno stanje namreč ne zadošča niti za pokrivanje najnujnejših izdatkov.

Aktivnosti in dela je bilo torej dovolj; razgovorov in sestankov mnogo več kot bi bilo potrebno za izpeljavo realno ocenjenih in dogovorjenih nalog, so na obeh sejah ugotovili delegati KK SZDL in skupščine KS. M.R.

ZA MEDICINSKE APARATURE SO DAROVALI

V mesecu juniju so za MEDICINSKE APARATURE v jeseniški bolnici darovali:

Sosedje s Poti ilegalcev na Koroški Beli — namesto cvetja in venca za pokojno Ljudmilo Udir — 13.500 din;

Stanovalci Cankarjeve ulice 23, Radovljica — namesto cvetja za pokojnega Srečka — Feliksa Čopa — 10.000 din;

SLAVKA HACE, Stražarjeva 36, Ljubljana — namesto venca na grob pokojnega Srečka Čopa — 5.000 din;

RADA JASNIČ, Bokalovala 10, Jesenice — namesto venca za pokojnega Srečka Čopa — 5.000 din;

PETER PREVC, Tomšičeva 76, Jesenice — namesto venca za pokojnega Srečka Čopa — 8.000 din;

JOŽE BOŽIČ, Kejžarjeva 27, Jesenice — namesto cvetja na grob pokojnega Srečka Čopa iz Radovljice — 10.000 din;

MARIJAN KOŽUH, Ljubljanska 7/b, Maribor — namesto cvetja na grob strica Srečka Čopa — družini Čop in Kožuh iz Maribora — 12.000 din;

HELA DOLENC, FRANCE in JANEZ ČOP — namesto venca na grob strica Srečka Čopa — 12.000 din;

TONČKA HVALA, Hrušica 140, Jesenice — namesto cvetja na grob ob prvi obletnici smrti moža Justina Hvala — 5.000 din;

Namesto cvetja na grob pokojne Frančiške Prešeren — prijatelji — 5.200 din;

Odstopljeni avtorski honorar MIRKA RABIČA, Železarna Jesenice — CPSI, za 21. štey. Železarja — 670 din;

Prispevek osnovne organizacije RK Tržič — mesto, prispevek — 48.000 din;

Cvetličarna ZVONČEK Jesenice — prispevek 4.000 din;

DUŠAN UDRI, Cesta talcev 9 — namesto cvetja ob smrti mame — od ožjih sodelavcev — 5.000 din;

DUŠAN UDRI, Cesta talcev 9, Jesenice — namesto venca za pokojno mamo — 15.000 din;

Učenci 2. SKR — K Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice — prispevek od svojih prihrankov — 10.000 din;

Sodelavci TOZD Valjarne žice in profilov ŽJ — namesto cvetja na grob pokojne Angele Zupan, matere Mirka Zupana — 7.000 din;

ROŽA KOSELI, Viktorja Svetina 19, Jesenice — namesto cvetja na grob pokojne Francke Prešeren — 3.000 din;

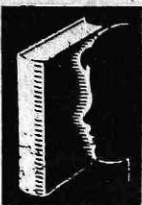
Namesto cvetja na grob pokojne Marice Peternel — Rajkovi prijatelji — 12.000 din;

Sodelavci CPSI Železarne Jesenice — namesto cvetja na grob pokojne Zofije Kunšič s Hrušice — 7.500 din;

Sodelavci Mire Rihtaršič — namesto cvetja na grob pokojne Zofije Kunšič s Hrušice — 9.000 din.

Do 1. julija 1986 je znašala vsota zbranih prispevkov 1.997.004 dinarjev.

Pridružite se tudi vi in prispevke namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno nakažite na račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, štey. 51530 - 603 - 31205, z navedbo »namesto venca za tega in tega ... darila in podobno.«

Prikaze posameznih knjig bom — podobno kot že večkrat prej — dopolnil s pregledom novejšega lepševja, tako, da bom vsaj omenil vse, kar smo novega prejeli od začetka letošnjega leta. Pravzaprav boste lahko brali kar dva taka pregleda: tale obsega prvo tromesečje, naslednji pa bo zajel čas od aprila do junija.

Začenjam z izvirno slovensko prozo. V njej vedno bolj prevladuje pisateljevo osebno doživetje. Če se ne motim, ne gre toliko za avtobiografska dejstva, kolikor za težnjo k neposrednosti. Staro pravilo, naj bo pisatelj čim bolj v ozadju, izgublja veljavo. Avtorji se ne bojijo reči naravnost: tu sem, takšen sem. Seveda so taka prozna izhodišča umetniško uspešna le takrat, kadar ima avtor distanco do svojih privatnih zahtev, do računov, ki jih ima z okoljem. Kadar je avtor (pa četudi se pri tem skriva za izmišljeno ime) znanilec svoje imenitnosti ali pa advokat svojih interesov, je vse skupaj seveda bolj žalostno.

Kako se vse to kaže v posameznih novejših umotvorih? Vse povedano

tako ali drugače velja za **Povest o jutranji zarji**, Eda Torkarja, za **Veter v laseh Zore Tavčar**, za **Mavrico in kavičjo pesem**, Borisa Jukiča. Ti trije so iz spominov na otroška leta ustvarili dela, v katerih so jasno vidni zametki avtorske pisave. Avtobiografsko ozadje je bolj ali manj očitno tudi v tako raznorodnih delih, kot je samozaložniška **Pomlad in ti Marjete Dajčman ali Ukana** (IV. del) Toneta Svetine. — Tudi v preostalih štirih knjigah izvirne slovenske proze so opazni obrisi »zgodovine«, se pravi, resničnega življenja. Tu imam v mislih **Adama Gabrijela** (avtor Franc Setine), knjigo **Koliko morja je v žlički soli** Pavla Zidarja, **Zelene grebene** Ivana Cimermana in **Tesače** Karla Leskova.

V prvem četrtletju smo prejeli samo pol ducata novih pesniških zbirk, še med temi prevladujejo knjige pesmi z onstran državne meje. S tržaške strani se oglašajo: Jani Oswald **Zaseka**, Renato Quaglia **Baside**, Milan Bufon **Rondo**, — s koroške pa Janko Ferk **Napisi na zid zemlje**. Poleg **Romanja** v Kelmoranj Lojzeta Krakarja nam torej ostanejo le še **Pesmi Milana Kristana**, o katerih sem obširno poročal pred nekaj tedni. Kaj se torej dogaja z našimi mladimi talenti? Vse kaže, da ostajajo, kakor nekoč duše nedolžnih otročičev, v nekakšnem predpeklju. Reči

hočem tole: pesniki gotovo pesnijo naprej, založbe — vsaj matične — pa niso več pri volji, kot so bile nekoč.

Prevede bom poskusil razporediti po predalčkih. Najprej naj naštejemo dela, ki so namenjena zahtevnejšim bralcem.

V zbirki Kondor so izšli **Valovi** angleške pisateljice, ki je precej pripevala k razvoju moderne proze: Virginie Woolf. Pri sodobnikih smo lahko bolj zadržani, vseeno pa menim, da bo **Neznosna lahkost** bivanja emigrantskega, Čeha Milana Kundera preživela naš čas — če bo do le še kje kakšni zanamci, ki jim bo mar lepote, ki bodo imeli posluš za subjektivne otenke resnice. Sledijo tri resne knjige, ki jih nisem utegnil prebrati: **Past Ane Marie Matute** je izšla v zbirki Ljudska knjiga, **Zodererjeva Lahinja** v Novih obzorjih, **Horbachove Ukradene sanje** zunaj zbirke (a pri založbi Lipa). Kljub časovni stiski pa sem si — kdo ve zakaj — vzel čas za zajetno **Palestinsko trilogijo**. Romani, ki jo sestavljajo, pripovedujejo o kritičnem času okrog leta 1984, ko je bil ustanovljen Izrael. Avtor G. Kardos je Madžar, verjetno madžarski Žid: vsekakor se je dolgo časa mudil v krajih, ki jih opisuje in se družil s tamkajšnjimi ljudmi: ni videti, da bi se posebno ogreval za bojevitost v godnoših z Arabci.

Ostane še vrsta bolj ali manj lahkih, vendar ne vsem lahko berljivih romanov. Pravzaprav ne **Priseljenec** Američana Howarda Fasta niti **Egerskega junaka** (katerega avtor je G. Gardonyi, nekakšen madžarski Finžgar) ne bi smel vpisati v to rubriko. Tudi dobri Morris West bi se mi najbrž lepo zahvalil, če bi vedel, da sem njegovega **Hudičevega advokata** uvrstil med »lažje« čtivo. Pri **Mistralovi hčerki** Edith Krantz in pri **Sanjski ptici** Willi Heinricha pa takimi pomisleki odpadejo, enako pri **Pernati kači** krimijevskega klasika E. Wallacea. Kaj pa **Harrisonova Lepa punčka** pa **Zenska iz Virginije** Barbare Chase-Ribaud? Za take knjige ni treba delati reklame, bralci že zvejo zanje po bogve kakšnih poteh. Mislim pa, da je več tega izšlo v drugem četrtletju in bo na vrsti v naslednjem članku.

Štiri najnovejše pridobitve v zbirki Dotik vzbujajo občutek, da urednik že strga po dnu lonca: kakor da že zmanjkuje besedil, ki bi nas lahko šokirali. Rocco in Antonija: **Krila ti prašiči**: gre za sodobne mladostnike, nekaterim se bodo zdeli pokvarjeni, drugim naivni in morda tragični, tretji bodo rekli, da to velja za Italijo, saj pri nas ni take mladine. — **Tri hčere svoje matere** Pierre Louys: radoživost lahko čutite že v naslovu, to bo vsekakor knjiga za bralce, ki jim je pornografija (erotika?) sinonim za veselje. Ob delih, kot sta **Juliette in Justine** slavnega (ubogega, saj je večji del življenja preživel v ječi) markiza de Sada pa bi po mojem težko govoril o veščju. Gombrowiczova **Pornografija** se je uvrstila v zbirko najbrž zaradi naslova: po mojem gre za razmeroma težek modern roman.

M.H.

Obvestilo invalidom Železarne

Izvršni odbor aktivna invalidov Železarne Jesenice obvešča svoje člane, da bo tradicionalno srečanje aktivov invalidov SOZD Slovenske železarne 19. julija v Storah. Udeležence srečanja, član aktivna invalidov Železarne Jesenice, ob prijavi prispeva 1.500 din, svojci in upokojenci Železarne Jesenice pa po 2.000 din. V ceno je vračunan prevoz, kosilo, vstopnice za ogled znamenitosti in krožnik z značko.

Prijave z vplačilom sprejemajo:
— za HV Jesenice: Marinka Preželj ☎ 20-35,
— za Jesenice: Božidar Mlinarič, ☎ 29-15 in Stane Sušan, ☎ 22-09,
— za Javornik: Alojz Markelj, ☎ 22-48,
— za HVB — Bluming: Marjan Pristov, ☎ 33-31.

Pri njih dobite tudi vse dodatne informacije. Avtobus bo odpeljal ob 6. uri zjuraj izpred Čufarja na Plavžu in bo ustavljal na vseh postajah do Koroške Bele in vseh lokalnih postajah do Radovljice. En avtobus bo peljal tudi skozi vasi od Zirovnice do Begunj. Prijavite se najkasneje do 17. julija.

Članom aktivna, ki se bodo športno udeleževali, bo samoprispevek vrnjen.

Izvršni odbor aktivna invalidov
Železarne Jesenice

DAN MLADEGA ZAKONCA DA O TEMPU NE GOVORIMO

Jutranji šok; pogled na svojo ženo.
Ob šest trideset mala, in, včasih, tudi velika potreba.
Oblačenje, največ dve minuti.
Britje, toaleta, drobnarije, deset minut.
Drugi mali prepri z ženo.
Tek v službo. Žigovanje kartice med šest devetinpetdeset in sedem nič dve minuti.
Brskanje po papirjih, sestanki, kava, časopis, lepe administratorke. Ah, ko bi bil še samski.
Po službi kavica s skrito rezervo. Samohranilka, visoka, lepa in predvsem sama.
Kosilo doma med majhnim taktičnim kregom in pravim preprirom.
Hrana, konzerve, narejena jedila, juhe iz vrečk.
Popoldne resnejši konflikt.
Zvečer, ker je torek, obvezni seks. Vsak torek in petek, in kdaj pa kdaj še med državnimi prazniki.
Televizija, zehanje, navijanje budilke.

FRANJO FRANKESTIN

(Pavliha, 25. junija 1986)

Na Parkeljnovi domačiji odkrili spominsko ploščo

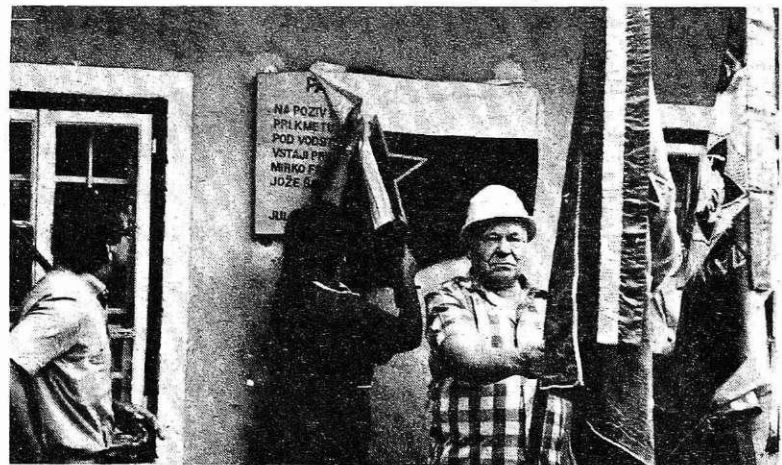
V okviru praznika krajevnih skupnosti Mirka Roglja-Petka, Staneta Bokala in Cirila Tavčarja ter dneva borca so v nedeljo na Parkeljnovi domačiji v Jeseniških rovtih odkrili spominsko ploščo.

Na poziv Komunistične partije se je julija leta 1941 na tem kraju pri kmetu Blažu Klinarju zbrala k oboženi vstaji prva partizanska skupina s Plavža. Vodil jo je Stane Bokal, ostali člani pa so bili Mirko Frankič-Tilen, Ivan Kavčič, Ciril Tavčar in Jože Šavli. To je bila ena od treh skupin na jeseniškem območju, ki so se kasneje združile v Cankarjevo četo, in 1. avgusta je ta četa bila prvi boj na Obranci.

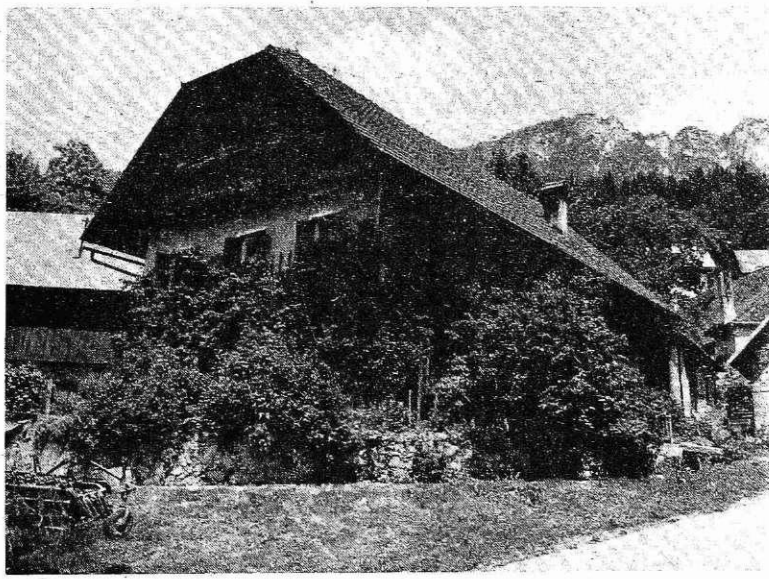
Na Parkeljnovi domačiji so ob odkritju pripravili preprost, a hkrati prijeten program. Zbrane je pozdravil predstavnik borbčevskih organizacij krajevnih skupnosti na Plavžu Franc Konobelj-Slovenko, dogodka pred 45-timi leti na tem območju je opisal udeleženec takratne partizanske skupine Mirko Frankič-Tilen, zbranim pa je spregovoril tudi predsednik krajevnih konference Socialistične zveze krajevnih skupnosti Mirka Roglja-Petka Vladimir Brun.

V nedeljo pa je do Parkeljrove domačije prispela tudi pohodna kolona, ki je med potjo obiskala več spominskih obeležij.

J. R.

Ob odkritju spominske plošče na Parkeljnovi domačiji (foto J. Rabič)

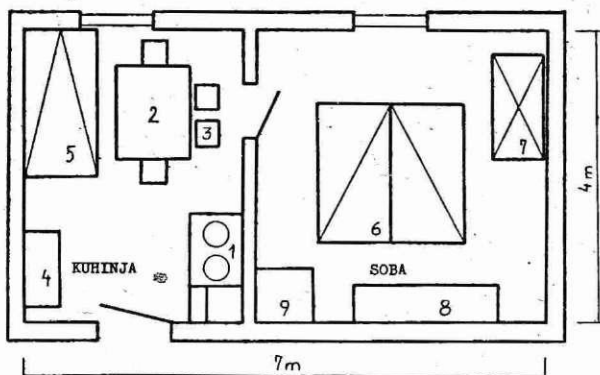

Dovje (foto I. Kučina)

ZDENKA TORKAR-TAHIR

19

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Cesta 1. maja 13

1. zidan štedilnik, 2. »mentrga«, 3. »štokerl«, 4. stalaža, 5. postelja, 6. zakonska postelja, 7. »kosten«, 8. skrinja, 9. peč na žaganje.

V istem času se je informatorjeva sestra, šivilja, zaposlena v tovarni pri brušenju bajonetov. Ker pa je bilo pri tem delu v zraku dosti finega železovega prahu, je zbolela za silikozo pljuč in je še istega leta umrla za jetiko.

»Na karte smo dobili devet kilogramov bele moke. To moko in voz krompirja smo pojedli v krompirjevih žgancih — mešti.

Na pomlad sva šla z mamo peš na Zatrnik in posadila krompir, ki nam ga je jeseni na vozu pripeljal tamkajšnji kmet.

V tovarno so nosili malico očetu le otroci. »Tam je dobro vozil le, kdo je znal nemško in imel komolce. Ata so delali od 6. do 18. ure in imeli vmes pristo uro za kosilo. Ker je bila pri peči, ki so jo še na roke zakladali, huda vročina, je oče pol plače zapravil samo za pivo, ki so ga takrat prodajali kar v tovarni. Doma so pa možje hodili v Kurjo vas h Kodriču, kjer je ena ženska v kevdru (kleti) prodajala šnops (žganje). Tako se je morala mati sama mučiti s kurami, kravo, kozami in poljem, da je otroke »gor spravla.«

Oče, ponosen na svojo hišo in članstvo pri gasilcih, se je rad postavljaval z besedami: »Jaz sem posestnik in gasilec!« Tudi pri hrani je moralo biti za ata kaj boljšega (juha in meso). Otroci so v glavnem jedli »podmet z mlekom« — (gosto vodo, ki je ostala od kuhe koruznih žgancev). Priboljšek so dobili otroci le ob petkih. Takrat je bila mama na vrsti za peko kruha. Ob kruhu je spekla še nekaj štrukeljcev iz rožičeve moke, ki so bili za otroke največja poslastica. Kupovali so v trgovini »pri Trevnu« na drugi strani Hermanovega mostu v »kašti« — tovarniški trgovini, ki jo je podjetje odprlo, da bi zatrlo delavsko zadržniško gibanje, ki je ustanovila svoj »rdeči« in »črni« konzum. »Tovarna je v svoji trgovini prodajala po nižjih cenah in tudi tako hotela še bolj privezati delavstvo nase. Če pa kateri ni mogel plačati, so ga pa ven vrgli.

Sredi januarja — za sv. Jožefa — je bil na Stari Savi takojmenovani družinski semenj, saj so le takrat družine lahko nakupile vse, kar so rabile (obleko, čevlje, semena).

Otroci so bili oblečeni bolj revno. Poleti so hodili bosi. Mama jim je »naštrikala« (napletla) vse jopice in nogavice. Polestara — izučena šivilja je petnajstletnemu Jožku sešila prvo moško obleko iz temnoplavega žameta.

Kako pa informator gleda na predvojno društveno življenje, je vidno iz naslednjega:

»Pred vojno sem bil aktivni krščanski socialist. Nekateri od nas, ki smo priznavali razredni boj, so vrgli iz Krekovega doma. (Po prvi svetovni vojni se je kulturno in društveno življenje začelo razcvetati, ker so med sabo tekmovali, kdo bo kaj posebnega naredil.) Kulturno društvo socialdemokratov — Svoboda je imelo sedež pri Jelenu, klerikalci — ajmohtarji v Krekovem domu in Sokoli v svojem domu. Te domove so zgradili z udarniškim delom. Vsa društva so se sama financirala.«

Cesta 1. maja 15

Informator: Franc Jerala, rojen leta 1924 na Jesenicah, šef železniške postaje v pokoju.

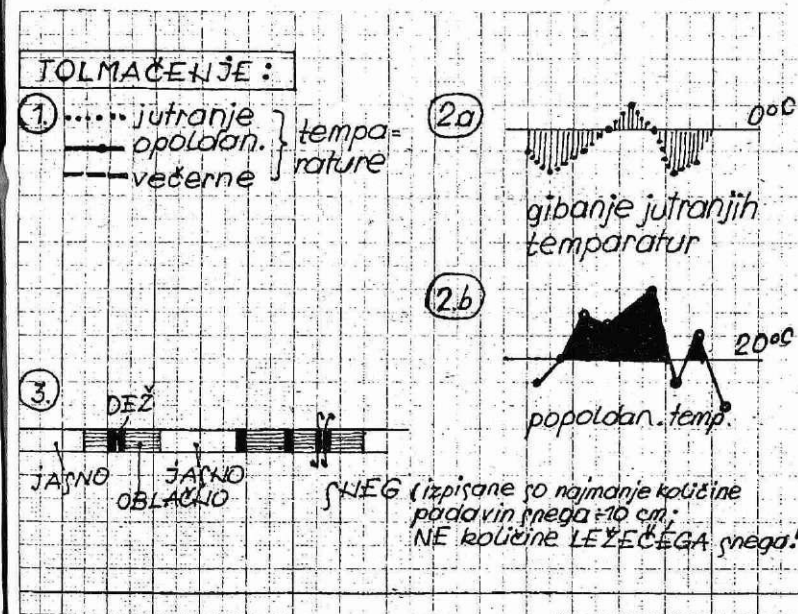
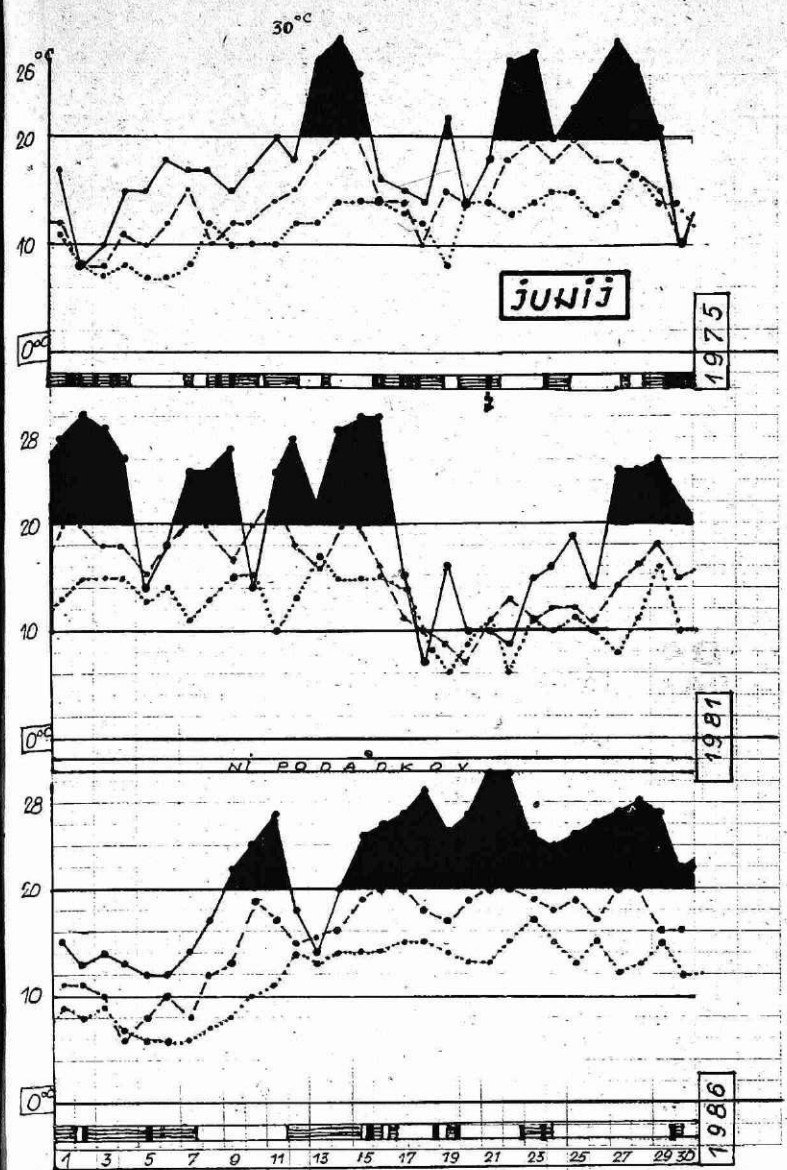
Hišo je postavila stara mama v letu 1906, ko je prišla iz Besnice z nezakonskim sinom in sicer z denarjem, ki ji ga je izplačal sinov oče, nadučitelj iz Besnice kot odškodnino za svoje zanemarjeno očetovstvo. Stroške za hišo, ki jo je postavil zidarski mojster Regovec, ji je pomagal kriti tudi njen poznejši mož — čevljar z Jesenic, ki si je iz ljubljanske mestne hranilnice izposodil 2600 K.

V pritlični dvostanovanjski hišici s podstrešno sobico je 2 skupne stanovanjske površine. Vsako od obeh stanovanj je sestavljala kuhinja (4 m x 3 m), večja soba (3,5 m x 4 m) in manjša soba (2,5 m x 4 m), eno je imelo vhodna vrata na prednji in drugo stanovanje na zadnji dvorišni strani hiše. V prvem je živel lastnica in njen mož s tremi sinovi, v drugem pa stranka in koštarji, ki so spali tudi v podstrešni sobici (3 m x 3 m), do katere se je prišlo po zunanji lesenih stopnicah ob stranski steni hiše. Koštarji so plačevali stanovanje po 60 din in hrano po 400 dinarjev na mesec.

Po letu 1918, ko je stari mami na ruski fronti umrl mož, se je znova poročila z vdovcem, ki je k hiši pripeljal še svojih pet sinov.

V dvajsetih letih, ko se je poročil prvi nezakonski sin, se je z ženo in s 1924. leta rojenim sinom (informator) preselil v sosednje stanovanje, kjer so kot majhna družina živeli za starojugoslovanske razmere kar dobro.

DIAGRAM DNEVNIH TEMPERATUR IN VREMENSKEGA STANJA V JUNIJU

ZAHVALE

Ob nenadni in boleči izgubi moža, očeta in starega ata

FRANCA JAMARJA
invalidskega upokojenca Železarne Jesenice se iskreno zahvaljujem kolektivu računovodstva osebne dohodka za poslednji poklon očetu na domu, za izraženo sožalje in darovano cvetje.

Zena Marjanca in sin Franci z družino.

Ob boleči izgubi dragega očeta VLADIMIRJA LOŽARJA se iskreno zahvaljujem kolektivu računovodstva osebne dohodka za poslednji poklon očetu na domu, za izraženo sožalje in darovano cvetje.

Marija Oblak

Žvezi borcev, društvu upokojencev, aktivu žensk na Plavžu, krožku ročnih del in vsem ostalim, ki ste se me še enkrat spomnili ob življenjskem jubileju, se iskreno zahvaljujem za izkazano pozornost.

Vsem želim še mnogo zdravih in srečnih let.

Lojzka Kokalj - Žagar

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem TOZD Transport - promet najlepše zahvaljujem za uspešno sodelovanje.

Posebno se zahvaljujem II. dnini prometa za lepo darilo in obisk na domu.

Gvido Strmec

Odboru društva upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem jubileju.

Ivana Končnik

Sindikalni organizaciji TOZD Elektrode se zahvaljujem za obisk na domu ob dnevu borca in darilo, ki mi bo drag spomin.

Angela Robič

Upravnemu odboru Planinskega društva Jesenice, Društvu upokojencev Jesenice in številnim, ki so poslali ali osebno izrekli čestitke ob mojem življenjskem jubileju, iskrena hvala.

Upravnemu odboru PD Jesenice želim še mnogo delovnih uspehov pri nadaljnjem delu.

Anton Lasnig

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 12. julija, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
DELIKATESA, poslovalnica 7, Titova 7, in
DELIKATESA, KAŠTA 4, na Plavžu, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu juliju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

Rešitev križanke iz 26. številke

Šparon, pobitost, glasilo Železarne, petintrideset let, BJ, pond, AV, Ant, Ito, rep, lata, Kate, cev, asesor, drobiž, Aco, delegat, Eva, Stanič, erg, Kovič, Joža Varl, ERic, Alicante, pacek, Reš, rtič, ska, oblič, Tina, as, scene, čar.

Misel: Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje.

Dopisniki Železarja!

Gotovo ste v našem glasilu že prebrali, da prehajamo na zajemanje besedil za Železarja z računalnikom. S tem pa se bo spremenil tudi ritem dela na uredništvu. Zato naprošamo vse dopisnike, tako zunanje kot tudi tiste iz Železarne, da oddajo svoje prispevke čimprej, po možnosti že v ponedeljek, zadnji rok pa je torek do 10. ure. Po tem roku bomo sprejemali prispevke le v izjemnih primerih in še to po predhodnem dogovoru z urednikom glasila. Upamo, da te omejitve ne bodo predstavljale kakršnekoli ovire pri našem nadaljnjem sodelovanju, nam na uredništvu pa bo omogočena še kvalitetnejša priprava prispevkov za tisk.

UREDNIŠTVO

LOKOSTRELSTVO

V Kampu Šobec je v soboto in nedeljo merilo moči blizu 30 lokostrelcev iz Pančeva, Banje Luke, Zagreba, Varaždina, Rijeke, Kamnika, Postojne in Koroške Bele. Udeležba je bila manjša od pričakovane. Glavni vzrok je verjetno čas dopustov, drugi pa, da je bil turnir sestavljen iz dveh različnih disciplin. V soboto so se tekmovalci merili v disciplini FITA, to je na razdaljah 90, 70, 50 in 30 m. To je olimpijska disciplina, v njej pa so najboljši tekmovalci iz Hrvaške.

Drugi dan je bilo na sporedu tekmovanje v disciplini »Hunter and Fields«. Pri lovskeem kolu morajo tekmovalci sami oceniti razdaljo do tarče, ki je oddaljena od 5 do 50 m. Pri poljskem kolu pa so razdalje znane, le da so nekoliko večje, in sicer od 6 do 60 m.

Tej disciplini posveča največ pozornosti večina slovenskih tekmovalcev, ostali jugoslovanski tekmovalci pa se s to disciplino ne ukvarjajo. Izredno težko je biti dober v obeh disciplinah, od vseh jugoslovanskih tekmovalcev je to uspelo le Postružniku iz Maribora.

Končni vrstni red po obeh dnevih pa je: 1. Matković (Varaždin), 2. Natlačen (Postojna), 3. Šarič (Rijeka), 4. Jakopič (TVD Partizan Javornik - Koroška Bela), 5. Desnica (Kamnik).

D.

PERMANENTNE VSTOPNICE

Hokejska kluba Jesenice in Kranjska gora mislita na svoje simpatizerje in prijatelje tudi v teh vročih poletnih dneh. Permanentne vstopnice za sezono 1986/87 si lahko priskrbite od 10. avgusta dalje po zelo ugodnih cenah.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

11. julija, franc. barv. erot. film IZ-REDNA ŽENSKA ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera ital. amer. barv. glasb. filma CINDY.

12. julija, ital. amer. barv. glasb. film CINDY ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera nem. barv. erot. filma TIFFANY.

13. julija, amer. ital. barv. glasb. film CINDY ob 15. in 17. uri, ob 19. uri nem. barv. erot. film BRUNHILDA IN KRINHILDA. Film ni primeren za otroke!

14. julija, predpremiere amer. barv. akcijskega filma ST. ELMOS FIRE ob 17. in 19. uri.

15. julija, nem. barv. erot. film VROČA DEKLETA I, ob 17. in 19. uri. Film ni primeren za otroke!

16. julija, jugoslovanska barv. komedija ANTICASANOVA ob 17. in 19. uri.

17. julija, franc. barv. komedija FANTJE ZA ZVEZO ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

11. julija, amer. barv. pust. film SMARAGDNI LED ob 18. in 20. uri.

12. julija, jug. barv. komedija DEBELI IN SUHI ob 18. in 20. uri.

13. julija, jug. barv. komedija DEBELI IN SUHI ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. akcijs. film NE STRELAJ V NASLEDNICO.

14. julija, hongkon. barv. karate film GOSPODAR ZMAJ ob 18. in 20. uri.

15. julija, nem. barv. erot. film BRUNHILDA IN KRINHILDA ob 18. in 20. uri.

16. julija, ZAPRTO!

17. julija, jug. barv. komedija ANTICASANOVA ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

13. julija, ital. barv. akcijs. pust. film KONDORJEV LET ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

11. julija, brazil. nem. barv. pust. film ZELENI PEKEL ob 18. uri.

15. julija, nem. barv. erot. film TIFFANY ob 20. uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V dneh od 4. do 16. julija je v razstavnem salonu DOLIK na ogled razstava slik in grafik akademskega slikarja IVETA ŠUBICA iz Škofje Loke.

Salon je odprt vsak dan, razen v nedeljo in ob prazničnih dnevih v soboto popoldne, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

program prireditev ob krajevnem prazniku KS SAVA

Četrtek, 10. julija

ob 16. uri

— Otroško zabavno popoldne v vrtcu Julke Pibernik

Petek, 11. julija

od 16. ure dalje

— Turnir v malem nogometu na igrišču osnovne šole Prežihov Voranc

— balinanje na balinišču pri Domu upokojencev

— strelsko tekmovanje z zračno puško v CSUI — ŽIC

— šahovski hitropotezni turnir v Domu upokojencev

ob 18. uri

— Kolektivni ogled razstave — Ive Šubic — Partizanska grafika — v likovnem salonu DOLIK. Glasbeni program bodo izvajali učenci Glasbene šole Jesenice.

ob 19. uri

— Skupna slavnostna seja vseh organov krajevnne skupnosti, vodstev društev, družbenih organizacij in družbenopolitičnih organizacij v osnovni šoli Prežihov Voranc.

Sobota, 12. julija

ob 7. uri

— Tradicionalni pohod izpred Kina Železar do spominskega obeležja in naprej na Pristavo, kjer bo družabno srečanje krajanov naše krajevnne skupnosti z družabnimi in športnimi igrami in skromno pogostitvijo.

Svet krajevnne skupnosti in družbenopolitične organizacije prosijo občane, predvsem pa hišne svete in upravitelje zgradb, da v dneh pred krajevnim praznikom uredijo okolje, ob dneh praznovanja pa izobesijo zastave. Delovne organizacije in poslovalnice naj primerno okrasijo izložbe. Člani Zveze združenj borcev in taborniki bodo uredili vsa spominska obeležja.

Otroško zabavno popoldne v vrtcu Julke Pibernik je namenjeno vsem predšolskim otrokom.

Sportnih prireditev se lahko udeležijo ekipe in posamezniki.

Na skupno slavnostno sejo so vabljeni vsi člani organov krajevnne skupnosti, delegacij, člani vodstev, društev in organizacij. Poleg kratkega kulturnega programa bo tudi podelitev priznanj Osvobodilne fronte.

Pohod na Gregorjevčev rovt, kjer je pomembno obeležje in naprej na Pristavo, je že tradicionalen. Udeležijo se ga borci NOV, člani ZRVS, taborniki, mladina, pripadniki enot in organov družbene samozastite in vsi drugi krajan, ki pridejo organizirano in posamično.

Na Pristavi bo družabno srečanje z različnimi tekmovanji in skromno pogostitvijo vseh udeležencev.

Svet Krajevnne skupnosti in družbenopolitične organizacije vabijo krajan, da se prireditev ob krajevnem prazniku udeležijo polnoštevilno.

Pokroviteljstvo nad letošnjim praznovanjem je prevzela delovna organizacija ŽELEZARNA JESENICE. Zato še posebej vabimo delavce — krajan, da se udeležijo vseh prireditev.

USPEŠNI BALINARJI

Prvi del tekmovanja v medrepubliški ligi — sever, kar je dejansko druga zvezna balinarska liga, so člani Balinarskega kluba Radovljica uspešno končali. Posebno se, ker so letos prvič nastopali v tako močni konkurenci. Prvi del, ki se je končal 28. junija, so končali na odličnem drugem mestu med enajstimi dokaj izenačenimi moštv.

Svojo kakovost in izkušnost pa so člani

ni prve postave BK Radovljica v postavi Rebec, Humerca, Uran, Razpet in Sinobad, dokazali tudi na pokalni tekmi, 30. junija. Tekma drugega kola za pokal BZ Jugoslavije je samo potrdila, da uspeh v medrepubliški ligi ni bil naključen. V srečanju z renomirano ekipo BK Borec iz Kranja so Radovljčani obe igri dobili in sicer z izidom 13:7 in nato še s 13:0. S tem izidom so se uvrstili v naslednje kolo.

DANSKI PLAGALCI V RADOVLJICI

Od 24. junija do 3. julija so bili, letos že četrto, v gosteh pri plavalnem klubu Radovljica mladi plavalci treh klubov iz mesta Sykebourg na Danskem. S svojim vodjem in trenerjem, slovenskim Tržačanom Bolkom, nekdanjim plavalcem in rednim obiskovalcem Radovljice, je prišlo 48 fantov in deklet. Nastanili so se v Sindikalnem izobraževalnem centru, sicer pa so ves dan s svojimi radovljiškimi prijatelji preživeli na letnem kopališču.

V preteklih štirih letih so se tesne prijateljske vezi že močno okrepile, kar je predvsem zasloga našega tržaškega roja-

ka, ki živi in dela na Danskem, a je vse-skozi povezan z matično domovino. Gostitelji so danskim plavalcem za slovo pripravili manjši plavalni turnir in zanje organizirali tovariško srečanje na katerem so si izmenjali praktična darila.

Gostje iz Danske so Radovljičane povabili na proslavo 50 letnice svojega kluba v Sykebourg, ki bo letos 16. in 17. avgusta.

»Kulturo nekega mesta cenim po tem, kakšno in kolikšno knjižnico ima« — Lenin

Delegati Zveze kulturnih organizacij Jesenice so na svojih konferencah in v skupščini Kulturne skupnosti Jesenice poleg drugih delegatov večkrat v zadnjih letih načeli vprašanja izredno kritičnih prostorskih pogojev za delovanje jeseniške knjižnice, ki je povrh vsega registrirana oziroma predlagana za matično knjižnico, ki bi jih morali, glede na kulturni in civilizacijski pomen knjige, izenačiti in obravnavati enakovredno s problemom šolskega prostora.

Prostorski problem jeseniške knjižnice je prisoten že dalj časa, pravi alarm pa so sprožili normativi za matične knjižnice, ki jih je na osnovi zakona o knjižnicah predpisala Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana. Normativi, ki opredeljujejo prostorske in kadrovske pogoje in tehnično opremljenost matičnih knjižnic, kakršna naj bi bila tudi jeseniška in ki morajo biti vsaj dvotretjinsko izpolnjeni do leta 1990. Jeseniška knjižnica ne izpolnjuje nobenega od teh pogojev in zato je prav, da postavimo v ospredje reševanje te problematike in to dolgoročno in ne z različnimi improvizacijami s katerimi nekemu dajemo, drugemu pa jemljemo.

Ta naloga je tudi opredeljena v samoupravnem sporazumu o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1986 — 1990 takole: »Prostorsko stisko Občinske knjižnice Jesenice bomo reševali s pridobitvijo novih prostorov na mestnem območju... Posodobili bomo informacijski sistem (računalniška obdelava katalogov).« Izdani normativi naj bi bili opomin in spodbuda, da začnemo planske usmeritve reševati predudarno, strokovno in dolgoročno s pomočjo širše družbene skupnosti in ne samo v okviru Kulturne skupnosti. Pri reševanju te naloge moramo doseči tako širino, kot smo jo dosegli pri reševanju šolskega prostora. Pri tem nas bo moralo voditi spoznanje, da knjiga pomeni velik duhovno — izobraževalni, kulturni in umetniški potencial, ki je nujno potreben današnjemu človeku, da se usposablja za sodobnega proizvajalca in socialističnega samoupravljalca. Spoznanje, da tudi s knjigo oblikujemo osebnost, njegovo kulturo, strokovnost, zavest samoupravljalca in da se morata knjiga in knjižničarstvo z vsemi svojimi silami vključiti v dviganje socialistične zavesti delovnih ljudi in občanov. Tudi v resoluciji o nalogah ZKJ v razvoju kulture, sprejeti na pravkar minulem 13. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, je opredeljeno: »Zveza komunistov poudarja, da je — upoštevaje kulturni in civilizacijski pomen knjige — potrebno krepiti prizadevanja za izboljšanje družbenega in gospodarskega položaja knjižnice...«

Na pred kratkim izdane normativne o matičnih knjižnicah ne bi smeli reagirati histerično in z improvizacijskimi rešitvami v stavbi jeseniškega gledališča in ne da bi razmišljali kaj bo z dejavnostmi, ki naj bi odstopile prostore, ne za rešitev, temveč za trenutno ublažitev stanja. S tem še vedno ne bi zadostili normativom, pač pa bi onemogočili dejavnost drugim. Gre za tipično birokratski poskus ublažiti en problem, ne glede na to, kaj bo z ostalimi dejavnostmi, ki bodo s tem prizadete. Zato je razumljivo, da ti birokratski »napori«, da bi morda združili knjižnico s kakšnim drugim dejavnikom, niso rodili uspeha, kakor smo brali v Dnevniku 1. junija. Ta »napor« se je doslej nanašal edino na ogled prostorov v gledališki stavbi in na sejo odbora za načrtovanje in razvoj kulturnih dejavnosti pri skupščini Kulturne skupnosti Jesenice, na kateri je strokovna delavka za kulturo pri skupni službi SIS predlagala za ublažitev prostorske stiske naslednje možnosti:

— Odstop pevske sobe, v kateri sta in bosta tudi v bodoče vadila dva učencev jeseniške glasbene šole, ki prav tako deluje v neustreznih prostorskih pogojih. Ta dejavnost naj bi se »preselila« v neizkoriščene prostore javniškega kulturnega doma. (Kakor da so ljubiteljski pevci lutke, ki se jih lahko prenaša iz odra na oder.)

— Odstop klubskega prostora Gledališča Tone Čufar, ki je ob predstavah tudi gostišče za obiskovalce in ki ga tudi sicer gledališniki in ostali kulturni delavci s pridom uporabljajo.

— Od edinega prostora, ki ga ima Zveza kulturnih organizacij Jesenice v neogrevani sobi v podstrešju gledališke stavbe za svoj tekoči arhiv in občasno poslovanje.

— Odstop klubskega prostora pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ki so ga po dolgoletnih prizadevanjih prevzeli od kluba zdraviljenih alkoholikov, ki so v zameno zato dobili ustrezne prostore v Delavskem domu na Jesenicah in ki so ga godbeniki tudi sami funkcionalno in akustično uredili. V njem imajo individualne in sekcijske vaje godbenikov in pouk učencev glasbene šole, zelo pa je izkoriščen tudi kot družabni prostor godbenikov v prostem času in po nastopih, ob že nekoliko utesnjeni godbeni sobi.

Razumljivo, da je tak predlog natelet na ugovore in »hude« (glasne) besede, kajti s tem ne rešujemo ničesar, pač pa bi ob velikem pomanjkanju prostora za kulturno dejavnost na mestnem območju, povzročili nove probleme ali celo ukinitev posameznih dejavnosti. Prav gotovo pa taka razmišljanja vnašajo v prizadevanje kulturne organizacije nemir in destruktivno vplivajo na njihovo ljubiteljsko dejavnost.

Ne razumemo zakaj ob tako očitni prostorski revščini na jeseniškem mestnem območju lahko strokovna delavka za kulturo pri skupni službi SIS Jesenice, Iva Faletič izjavlja, da »boj za čitalnico in boljše razmere jeseniške knjižnice spominja na tisto — ne boj, mesarsko klanje« in da »obupuje nad občinsko lokalistično — zaplotniškimi interesi v kulturi, ko gre za knjigo.« &Dnevnik, 1. junija »Knjiga kot Hlapec Jernej«. Zakaj, namesto teh žaljivk novinarju ni povedala za kakšne rešitve se je zavzel odbor za načrtovanje in razvoj kulturnih dejavnosti in da smo na Jesenicah, kljub 100 odstotnemu povečanju prebivalstva, precej prostora za kulturne dejavnosti celo izgubili. Upošteva vse to je bil odbor mnenja, da se mora prostorski problem občinske knjižnice reševati v naslednjih smereh:

— z gradnjo naslednjega objekta prireditvenega centra za gledališko stavbo, za kar je po samoupravnem sporazumu o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1986 — 1990 v tem obdobju potrebno pripraviti vse za gradnjo,

— z gradnjo montažnega objekta na platuju Centra 2, kjer je bila predvidena stavba za občinske družbenopolitične organizacije,

— v preurejenih pritrilčnih prostorih bivše gimnazije,

— s povečanjem izposojevališča v neizkoriščenih prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku,

— s povečanjem izposojevališča na Plavžu v Kosovi graščini (pritrilje), kjer je mogoče urediti čitalnico in večje izposojevališče (na Jesenicah ne rabimo dveh razstavnih prostorov).

— z dograditvijo male-dvorane ob novi kino dvorani v prireditvenem centru za potrebe knjižnice.

Na seji odbora je bilo danih celo nekaj pobud za način zagotavljanja oziroma združevanja finančnih sredstev, ki mora biti dodatno dogovorjeno z delavci v združenem delu, kajti s sedanjimi sredstvi Kulturna skupnost ne zmora zagotoviti niti amortizacije, kar imajo vse druge skupnosti zagotovljeno. Le z najširšo družbeno akcijo in s podporo Skupščine občine in vseh družbenopolitičnih organizacij občine bomo zmogli to nalogo do konca tega srednjeročnega obdobja tudi dolgoročno rešiti.

Gre skratka za to, da mora prostorsko reševanje občinske knjižnice dobiti široko družbeno podporo, kot jo je deležno reševanje šolskega prostora, sicer bomo izgubili matično knjižnico in del naših sredstev bo odtekal drugam. Potrebno bo spodbuditi občinsko problemsko konferenco SZDL o vlogi knjige in knjižnice pri razvoju kulture in izobraževanja in na ta način opozoriti na prostorsko problematiko občinske knjižnice, hkrati z ostalimi zahtevami, ki jih narekujejo normativi (kadri, računalnik...). Pa tudi načrtovano razpravo o kulturni dejavnosti v občini bi morali v prvih jesenskih mesecih uvrstiti na seje vseh treh zborov Skupščine občine in obeh zborov Kulturne skupnosti in tudi tam izpostaviti prostorsko problematiko knjižnice kot osrednji občinski problem.

Da ne gre za nikakršne »občinske lokalistične — zaplotniške interese v kulturi, ko gre za knjigo«, naj ob sklepu iz usmeritev dejavnosti ZKO Jesenice in njenih članic v obdobju 1986 — 1990 citiram le prvi del iz poglavja Bralna kultura in knjižničarstvo:

»V prizadevanjih za dvig splošne kulture, znanja in razgledanosti delovnih ljudi in občanov mora pomembno vlogo odigrati tudi knjiga. Zato je ena od nalog ZKO in njenih članic, da pospešujejo bralno kulturo in razširjajo spoznanja o pomenu knjige in knjižničarstva za dvig kulturnega nivoja in znanja ljudi. S tem namenom se bomo predvsem zavzemali:

— da bo Občinska knjižnica s svojo dejavnostjo bolj prodorna pri približevanju knjige delovnim ljudem in občanom z odpiranjem novih izposojevališč v organizacijah združenega dela in v večjih naseljih, kakor tudi z večjo popularizacijo knjige,

— da Občinska knjižnica »dobi ustrezne prostore, da bo lahko v vseh pogledih razvila svojo dejavnost, itd.«

S tem izhodišču delegati ZKO nastopamo v vseh okoljih, ševeda pa ne moremo pristajati na to, da se prostorski problem Občinske knjižnice rešuje na račun prostora za druge kulturne dejavnosti. Niti da se kultura obravnava sektorsko.

Joža Vavr

Slovenija

Turistična poslovna skupnost

V občini Jesenice je s planskimi dokumenti opredeljen razvoj posameznih delov gospodarstva s tem, da je dan poseben poudarek področju črne metalurgije in turizmu. Dvema dejavnostima, ki pravzaprav nimata medsebojnih povezav, razen da delujeta v območju, ki ima osnovne pogoje za razvoj metalurgije in naravne danosti za razvoj turizma. To pa od obeh zahteva tudi določeno povezovanje, v tem primeru na področju izobraževanja kadrov, zaposlovanja in zaradi nekaterih skupnih interesov pri trženju. Zaradi tega se v okviru povezovanja turističnega gospodarstva vključuje tudi Železarna Jesenice. Glede na povedane skupne interese želimo s posebno rubriko v Železarni izpostaviti tudi pretok informacij med tema dvema gospodarskima dejavnostima. Z ustanavljanjem poslovne skupnosti pa je to mogoče tudi tekoče izvajati.

Uredništvo

Turistično gospodarstvo je panoga, ki se je skozi desetletja razvila v Gornjesavski dolini ob že tradicionalni železarski industriji na Jesenicah. Prav gotovo je, da ima to območje naravne pogoje, ki dobesedno silijo tudi v turistično razvoj. Zato turistično gospodarstvo postopoma, vendar vztrajno povečuje nočitvene zmogljivosti, zmogljivosti žičnic in razvija drugo turistično infrastrukturo. V zvezi s tem in glede na pomembnost, ki jo plani pripisujejo gostinstvu in turizmu, ti dokumenti tudi določajo osnovne principe povezovanja, ki temeljijo na zakonih in drugih predpisih. Prav področje turističnega gospodarstva je dejavnost, v kateri se prepletajo in dopolnjujejo najrazličnejše gospodarske veje. Hkrati je to tudi panoga, ki omogoča razne oblike trženja, ki jih druge ni mogoče razviti. V teku časa so se razvile gospodarske panoge, za katere predstavlja strategija trženja pravzaprav vprašanje obstoja in rasti. To velja predvsem za tiste vrste industrije, katerih tržišče ni izenačeno in kjer morajo šele vzbujati povpraševanje ali pa ga vzdrževati z določenimi dejavnostmi. Sem sodi tudi turistična dejavnost. Poleg tega je ta dejavnost tudi pomembna baza za pretok informacij z ekonomskega področja, ki vplivajo na oblikovanje ustrezne poslovne politike.

V tem okviru v Gornjesavski dolini že deluje Skupnost OZD, v kateri se povezujejo organizacije, ki vidijo v povezovanju enega od ključnih elementov in pogojev za kompletiranje ponudbe in s tem za boljše in učinkovitejše trženje. Programska zasnova te skupnosti je predvsem v izvajanju nalog s področja tekočih medsebojnih sodelovanj ter nalog s področja razvoja Gornjesavske doline, to je kompletiranja in usklajevanja programov pri investicijskih vlaganjih. Opravlja pa tudi funkcijo informiranja znotraj celotnega gospodarstva.

Ker se je z julijem začela letna turistična sezona, naj navedemo še nekatere podatke o sedanjih aktivnostih v turizmu. Zasedenost zmogljivosti v hotelih in drugih komercialnih objektih je v tem času 70 odstotna. Večina gostov je tujih. To je nekaj manjša zasedenost, kot je povprečna zasedenost v dosedanjih letnih sezonah. Vendar je treba pri tem pojasniti, da je ta zasedenost v začetku julija vedno nekaj manjša. Na to prav gotovo vpliva sam začetek letne sezone z uveljavitvijo sezone (višjih) cen in pa menjava počitnic.

Turistom so v Kranjski gori na razpolago poleg vrste splošnih prirediteljev tudi dnevni izleti z avtobusi preko Vršiča v Bovec, v dolino Vrata, na Bled in Boninjš, planinski izleti v Julijce, kopanje, igranje tenisa ter izleti in sprehodi v okolici Kranjske gore z drugimi aktivnostmi, ki jih nudijo slikovite naravne danosti kraja.

Velika manifestacija godb na pihala treh dežel

Šestdesetletnico železničarske godbe na pihala v Podkloštru — Arnoldsteinu v Avstriji so v nedeljo, 6. julija, proslavili s srečanjem desetih godb na pihala iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Z veliko pozornostjo je bil kot zastopnik Jugoslavije predstavljen pihalni orkester Jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca.

V dopoldanskih urah so vse gostujoče godbe odpeljali na izlet s sedežnico na 1509 metrov visok greben, po katerem poteka meja med Avstrijo in Jugoslavijo in kjer se stekajo meje Avstrije, Italije in Jugoslavije. Avstrijska stran tromeje je povezana s sedežnico in številnimi vlečnicami, ki smučarjem pozimi nudijo 5.544 metrov različno zahtevnih smučarskih površin, ki jih še razširjajo. Pogled na koroško krajino in Julijce na nasprotni strani je prav gotovo zadovoljil vse obiskovalce.

Po kosilu so se v popoldanskih urah godbe najprej predstavile v paradi po glavni ulici Podkloštra. Sledil je slavnostni del z igranjem državnih himen vseh treh držav, pozdravi in slavnostnim govorom župana Podkloštra, ki so ga zaključile združene godbe s koračnico »Ob meji«.

»Skoraj štiri ure je trajal koncert, na katerem so se godbe predstavile s po dvema skladbama, katerima so najuspešnejše godbe na željo več kot tisoč poslušalcev, dodajale še dodatne skladbe. Kot zadnji je nastopil, še posebno tople pozdravljen, čeprav že pred nekoliko okrnjenimi poslušalci, pihalni orkester Jeseniških železarjev. S tem so organizatorji dali posebno priznanje jeseniškim godbenikom, da zaključijo veliko mednarodno manifestacijo godb na pihala treh držav. Obveznemu programu so tudi jeseniški godbeniki dodajali še druge skladbe — uspešnice iz svojega bogatega programa vse dotlej, dokler za ples in razvedrilo ni zaigral narodno narodno zabavni ansambel »Štirje kovači« iz Slovenije.

Se pozno v noč so odmevale polke in valčke, toda jeseniški godbeniki, ki so sklenili številna nova poznanstva so se morali posloviti. Dobili so

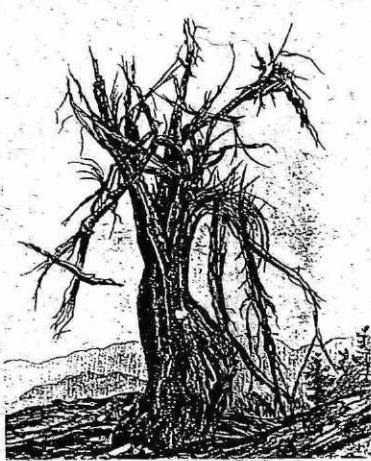
tudi nova vabila za sodelovanje, še zlasti pa so bili domačini — gostitelji zainteresirani, da bi se sodelovanje med obema godbama uspešno nadaljevalo tudi v prihodnje. Jeseniška in podkloštrska občina sta neposredni sosed, most med dvema državama, ki želita živeti v najboljših prijateljskih odnosih. Nekajletnim športno — rekreativnim manifestacijam treh dežel: »teku treh dežel« in »srečanju na tromeji« in uspešnemu sodelovanju gasilcev obeh občin, naj bi se pridružila še ustrezna kulturna manifestacija. Zato bi poleg sodelovanja med godbo na pihala iz Podkloštra in pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev, morali razmišljati o morebitnem trienalnem srečanju pihalnih orkestrrov treh dežel v sodelovanju s turističnim gospodarstvom.

Podkloštrsko srečanje godb na pihala pa je pokazalo izredno pomlajenost zlasti godb iz sosednje Italije in da tudi dekleta segajo po včasih pomnanih izključno »moških« instrumentih (boba, trobenta, saksofon...). Poleg utrjevanja dobrih sosedskih odnosov treh dežel, taka srečanja tudi v pogledu strokovnih izkušenj in programske politike lahko veliko prispevajo k prizadevanjem ljubiteljskih godb na pihala.

V Kosovi graščini

V galeriji Kosove graščine razstavlja od 11. do 26. julija Damjan Jensterle. V petek, 11. julija bo ob 19. uri otvoritev razstave s kulturnim programom.

Sila narave

Na gozdni poti iz Srednje Radovne na Klek je ob cesti pod Bratovo pečjo na približni nadmorski višini 1400 m stal macesnov vihar. Pred kratkim je ob nevihti udarila vanj strela, ki ga je razcefrala na neverjeten način.

Po moji sodbi je bil vihar močno napojen od dežja. Strela je bila zelo močna, visokoamperska (take strele dosežejo tudi do 120.000 in tudi več amperov močan tok). Notranjost macesna se je pri prehodu tako močnega toka v naglici ogrela, vlaga oziroma voda se je trenutno spremnila v paro, ki je razgnala macesen. Zgornji del je odpadel, spodnji del pa je popolnoma razcefran. Trske in kose odtrganega lesa je odneslo do

50 m daleč v okolico. Ostanek debla je videti kot vaza, polna razcevetja. To je izreden pogled, pa se tudi zelo redko še zgodi kaj takega. Pri svojih 81-setih letih še nisem videl česa podobnega. Slišal sem, da nameravajo gozdarji pustiti ostanek debla na kraju samem. Moj predlog pa bi bil, da ta lep primerek odpeljejo v gozdarski muzej, kjer bo ostal tudi za znanjce. Če ga pustimo kjer je, ga bodo prva zima, sneg in mraz uničili. Pred prenosom pa bi bilo potrebno narediti popolno foto dokumentacijo.

Če hočemo rešiti ta primerek za prihodnost, je treba k delu pristopiti takoj, da ne bomo zamudili enkratne prilike.

R.Ar